

Archeologienota:
Verslag van Resultaten

Nieuwbouw- & infrastructuurproject
Leon Gillardlaan
Zellik (Asse)
(prov. Vlaams-Brabant)

Colofon

Auteur(s): Walter Sevenants & Kristine Magerman

Titel: Archeologienota: verslag van resultaten.
Nieuwbouw- & infrastructuurproject Leon Gillardlaan Zellik (Asse) (prov. Vlaams-Brabant)

Rapport: TR2023-018

Afbeeldingen: Triharch onderzoek & advies bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2023/13.954/016

Erkend archeoloog: Walter Sevenants (OE/ERK/Archeoloog/2020/00007)

TRIHARCH onderzoek & advies bvba

Heuve 25
B-3071 Erps-Kwerps (Kortenberg)
www.triharch.be
info@triharch.be
tel. 0498/56.39.08

© 2023 Triharch onderzoek & advies bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van Triharch bvba. Triharch aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoud

1	Inleiding.....	4
2	Bureauonderzoek.....	4
2.1	Beschrijvend gedeelte.....	4
2.1.1	Administratieve gegevens.....	4
2.1.2	Onderzoekskader.....	5
2.1.3	Onderzoeksopdracht.....	7
2.1.4	Onderzoeksstrategie en -werkwijze.....	8
2.2	Onderzoeksdaden.....	9
2.2.1	Situering & beschrijving van het plangebied.....	9
2.2.2	Beschrijving van het wettelijk kader.....	10
2.2.3	Beschrijving van het fysisch-geografisch kader.....	13
2.2.4	Beschrijving van het historisch kader.....	19
2.2.5	Beschrijving van het archeologisch kader.....	27
2.3	Assessment.....	31
2.3.1	Archeologische verwachting van het plangebied.....	31
2.3.2	De aanzetdiepte van het archeologisch bodemarchief.....	32
2.3.3	Impact van de geplande bodemingrepen op potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief.....	32
2.3.4	Potentieel op kennisvermeerdering.....	32
2.4	Gemotiveerd advies.....	33
3	Samenvatting.....	34
4	Bibliografie.....	34
4.1	Literatuur.....	34
4.2	Websites.....	35
5	Bijlagen.....	36
5.1	Lijst van figuren.....	36
5.2	Plannen van de vergunningsaanvraag.....	37

1 Inleiding

Deze archeologienota werd in het kader van het decreet betreffende het onroerend erfgoed van 12 juli 2013 opgemaakt naar aanleiding van de omgevingsvergunningsaanvraag voor een nieuwbouw- & infrastructuurproject aan de Leon Gillardlaan in Zellik (Asse).

Voor de opmaak van deze archeologienota werd een bureauonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit bureauonderzoek vinden hun neerslag in dit deelrapport (verslag van resultaten) als onderdeel van de archeologienota. Op basis van deze resultaten worden in het tweede deel van deze archeologienota de geadviseerde maatregelen beschreven (programma van maatregelen).

2 Bureauonderzoek

2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2023J225

Locatie:

Adres: Leon Gillardlaan Zellik (Asse) (prov. Vlaams-Brabant)

Toponiem: Hooring

Bounding box: punt 1: 144.332 m - 174.191 m

punt 2: 144.532 m - 174.360 m

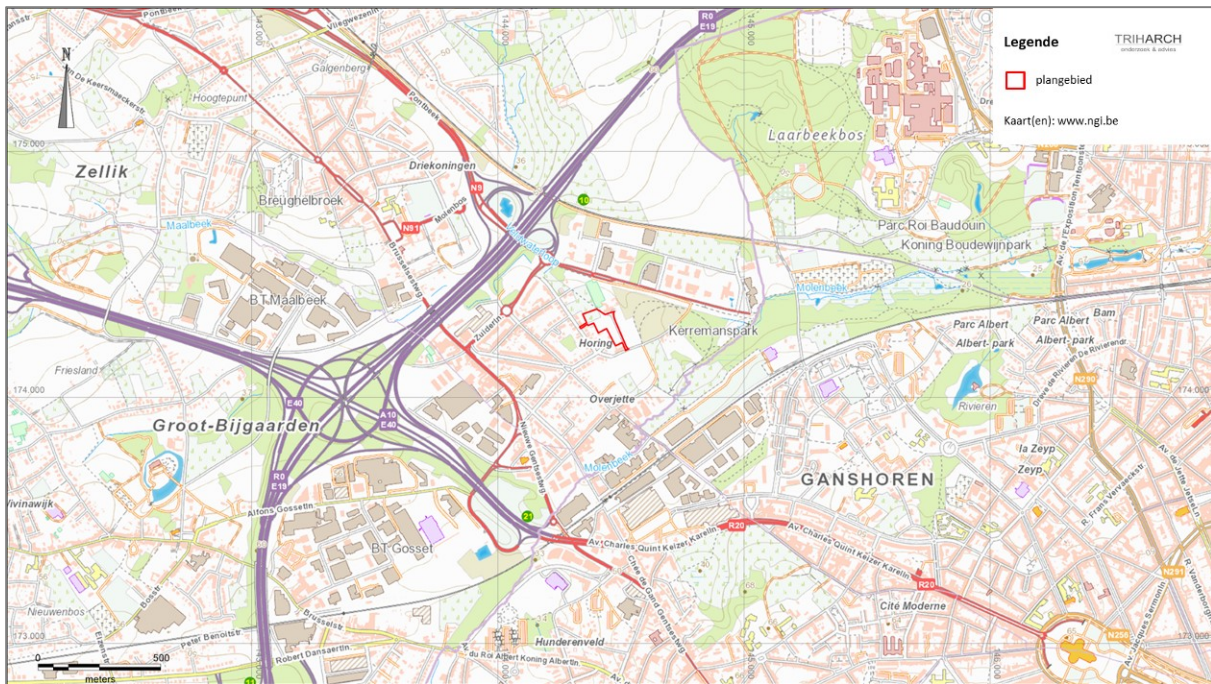
Kadaster: Asse 6de afdeling Zellik sectie C nrs 55l4, 55p4, 55n4, 69d, 73c58, 73d58, 73e65 en 73y67 + openbaar domein (Leon Gillardlaan langsheen de projectsite)

Voor sommige kadastrale percelen geldt dat de stedenbouwkundige handelingen zich slechts uitstrekken over een deel van het kadastraal perceel zoals te zien op de plannen bij de vergunningsaanvraag.

Actoren & specialisten:

Erkend archeoloog: Walter Sevenants (OE/ERK/Archeoloog/2020/00007)

Wetenschappelijk advies: niet van toepassing

Figuur 1. Topografische kaart van België (2022) met aanduiding van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.ngi.be)

Figuur 2. Kadasterplan met aanduiding van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be)

2.1.2 Onderzoekskader

2.1.2.1 Voorwerp van de vergunningsaanvraag

Deze aanvraag betreft de realisatie van een nieuwbouw wooncomplex en infrastructuurwerken.

De nieuwbouw bestaat uit 6 bouwblokken (A t.e.m. F) met een totaal van 50 appartementen en een gemeenschapslokaal, allen verbonden via een doorlopende ondergrondse parkeerkelder. In functie van de ontwikkeling wordt er ook een hoogspanningscabine voorzien op de site.

Blok A bestaat uit twee bouwlagen, de andere blokken bestaan uit twee lagen en een teruggetrokken derde laag. De bouwvolumes liggen in een nieuw aan te leggen parksetting. In dit park ligt een hoofdpad dat enkel fiets- en voetgangersverkeer toelaat tussen de beide omringende straten. Autoverkeer verdwijnt ondergronds in de ondergelegen parking. Centraal in het gebied wordt een gemeenschapslokaal voorzien. De zes gebouwen zijn volledig voorzien van een gezamenlijke ondergrondse kelder voor private fiets- en autostalplaatsen, technische lokalen en bergingen. De ondergrondse parking over één laag is bereikbaar via een helling voor de auto's en via een aparte trap met fietsgoten voor de fietsers. Er zijn eveneens extra bezoekersparkeerplaatsen voor auto's en fietsen bovengronds. Daarnaast wordt er ook een extra fietsenberging voor buitenmaatse fietsen voorzien die door middel van een fietsenlift ondergronds kunnen worden geparkeerd. De omgeving wordt ingericht als collectieve tuinzone. Er wordt over een beperkte diepte en afmeting een exclusief gebruiksrecht van de tuinzone toegekend aan de gelijkvloerse appartementen om latere privatisering van de tuinzones te voorkomen.

De infrastructuurwerken bestaan uit de heraanleg van de Leon Gillardlaan, de aanleg van een bufferbekken en riolering op openbaar domein en infrastructuurwerken op privaat terrein.

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 11.360 m².

2.1.2.2 Beschrijving van de geplande bodemingrepen

De geplande werkzaamheden vergen een aantal bodemingrepen over nagenoeg het volledig plangebied. De diepte van de geplande bodemingrepen varieert per handeling, maar reikt telkens dieper dan 30 cm -mv. De geplande bodemingrepen reiken plaatselijk tot een maximale diepte van 3,70 m -mv (vb. liftput, riolering), maar doorgaans gaan deze niet dieper dan 3,50 m -mv.¹

De werfinrichting bevindt zich binnen het plangebied en vergt geen bijkomende bodemingrepen.

De grondroerende werkzaamheden worden grotendeels machinaal uitgevoerd.

Het nieuwbouwproject en het infrastructuurproject worden elk in één fase uitgevoerd. Het nieuwbouwproject wordt uitgevoerd na uitvoering van het infrastructuurproject.

2.1.2.3 Opdeling van het plangebied in archeologische onderzoekzones

Het project omvat twee ruimtelijk gescheiden deelprojecten, met name de nieuwbouw van woonblokken en de infrastructuurwerken. Het eerste valt grosso modo samen met het akkerland van het plangebied. Het infrastructuurproject valt nagenoeg samen met een deel van de Leon Gillardlaan. Beide zones hebben ook tot op vandaag een ander landgebruik. Omdat dit mogelijk leidt tot een verschillend archeologisch advies, wordt het plangebied voor dit onderzoek opgedeeld in twee archeologische onderzoekzones:

- AOZ01 Nieuwbouw (~ akkerland)
- AOZ02 Infrastructuurwerken (~ Leon Gillardlaan)

¹ Hierbij werd rekening gehouden met een buffer van 30 cm.

Figuur 3. Opdeling van het plangebied in archeologische onderzoekszones. (bron: www.geopunt.be)

2.1.2.4 Afweging verplicht archeologisch vooronderzoek

Deze archeologienota werd in het kader van het decreet betreffende het onroerend erfgoed van 12 juli 2013 opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

Omdat (1) het plangebied niet in een gebied ligt waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, (2) het plangebied niet binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur valt, (3) het plangebied niet in een beschermde archeologische site valt, (4) het plangebied niet in een vastgestelde archeologische zone valt, (5) de totale perceeloppervlakte waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt, (6) de bodemingreep meer dan 1000 m² bedraagt, (7) het plangebied niet binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur valt, (8) het plangebied in woon- of recreatiegebied ligt, is de initiatiefnemer verplicht een archeologienota bij de vergunningsaanvraag te voegen.

2.1.3 Onderzoeksoopdracht

2.1.3.1 Vraagstelling

Het bureauonderzoek heeft tot doel om gekende of ontsloten informatiebronnen te verzamelen en te bestuderen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de wetenschappelijke waarde ervan (potentieel op kennisvermeerdering) en de wijze waarop hiermee moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen.²

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- M.b.t. het landschappelijk kader:
 - Welke informatie kan de landschappelijke context van het plangebied leveren i.f.v. de doelstellingen van het bureauonderzoek, in bijzonder de potentiële aan- of afwezigheid en bewaringstoestand van (een) archeologische site(s) binnen het plangebied?

² CGP 2019, p.49.

- M.b.t. het historisch kader:
 - Welke informatie kan de historische context van het plangebied bieden i.f.v. de doelstellingen van het bureauonderzoek, in bijzonder de potentiële aan- of afwezigheid, de karakteristieken, de bewaringstoestand en de waarde van (een) archeologische site(s) binnen het plangebied?
- M.b.t. het archeologisch kader:
 - Welke informatie kan de archeologische context van het plangebied en de ruimere regio bieden i.f.v. de doelstellingen van het bureauonderzoek, in bijzonder de potentiële aan- of afwezigheid, de karakteristieken, de bewaringstoestand, de relatie met het landschap en de waarde van (een) archeologische site(s) binnen het plangebied?
- M.b.t. de formulering van een archeologische verwachting voor het plangebied:
 - Zijn er aanwijzingen dat er geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt of dat er geen potentieel tot kennisvermeerdering te verwachten valt binnen (een deel van) het plangebied? Zo ja, kan dit gebied ruimtelijk (oppervlakte en diepte) afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
 - Indien er aanwijzingen zijn voor de mogelijke aanwezigheid van archeologische sites in het plangebied:
 - Welke archeologische sitetypes kunnen verwacht worden per archeologische periode en wat is hun potentiële waarde op kennisvermeerdering?
 - Vanaf welke diepte kunnen sites verwacht worden per archeologisch sitetype?
 - Wat is de verwachte bewaringstoestand per archeologisch sitetype?
- M.b.t. de geplande bodemingrepen:
 - Welke bodemingrepen gaan gepaard met dit project?
 - Met betrekking tot de voorbereiding en uitvoering van de werken?
 - Met betrekking tot werfverkeer en tijdelijke werkzones?
 - Wat is de potentiële impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief?
- M.b.t. de afweging van de noodzaak voor verder (voor)onderzoek:
 - Is verder vooronderzoek vereist?
 - Zo ja, welke onderzoeksstrategie moet gevolgd worden?
 - Kan de potentiële impact van deze bodemingrepen op het archeologisch bodemarchief vermeden en/of beperkt worden door wijziging van het ontwerp en/of de uitvoeringswijze van de geplande ruimtelijke ontwikkeling (door behoud in situ)?

2.1.3.2 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

2.1.4 Onderzoeksstrategie en -werkwijze

In het bureauonderzoek wordt getracht om op basis van online beschikbare informatiebronnen³, indien van toepassing aangevuld met een analyse van vroegere bouwplannen en een visuele terreininspectie, inzicht te verkrijgen in het landschappelijk, historisch en archeologisch kader van het plangebied. Op basis van deze informatie wordt een archeologische verwachting van het plangebied opgesteld, de impact van de geplande werken op het eventueel aanwezig archeologisch bodemarchief ingeschat en de noodzaak tot eventueel vervolgonderzoek bepaald.

³ Zie bibliografie. Deze bronnen vermelden niet steeds de door hun geraadpleegde bronnen. Daarom valt een kritische benadering van deze informatie aan te raden.

Met betrekking tot het wettelijk kader werd onderzocht of het plangebied (deels) opgenomen is in de inventarissen van beschermd en vastgesteld onroerend erfgoed.⁴ Ook werd nagegaan welke stedenbouwkundige en milieubepalingen (via Gewestplan, RUP, MER, ...) van toepassing zijn.

Met betrekking tot het landschappelijk kader werden - naast enkele basiswerken (zie bibliografie) - kaarten, plannen en handleidingen geraadpleegd via www.geopunt.be, www.cartesius.be en www.dov.vlaanderen.be. Enkel de kaarten en plannen die relevant bevonden werden voor het onderzoek, werden in dit rapport opgenomen. De actuele toestand van het terrein werd bestudeerd aan de hand van recente plannen en luchtfoto's. In 2018 werd voor een archeologienota die onder meer ook het huidige plangebied omvatte, een plaatsbezoek uitgevoerd door Walter Sevenants. Uit een analyse op 25/10/2023 via Google Maps bleek de bestaande situatie voor het plangebied nog niet gewijzigd.

Voor het cultuurhistorisch kader van het plangebied wordt een geschiedenis van Zellik beschreven. Omdat het plangebied buiten de historische kern ligt, wordt deze beknopt gehouden. Informatie werd ontleend aan de inventaris van het agentschap onroerend erfgoed. Het historisch kaartmateriaal werd vooral bestudeerd om inzicht te krijgen in de evolutie in het grondgebruik, vanaf het midden van de 18de eeuw tot het begin van de 21ste eeuw. Enkel de relevante historische bronnen werden in dit rapport opgenomen. Op de georeferentie van de historische kaarten zit een foutmarge. Voor de oudste kaarten kunnen we de ligging van gebouwen en wegen niet exact afleiden maar wel bij benadering bepalen en dit voornamelijk op basis van de recentere kaarten.

Het archeologisch kader werd beschreven aan de hand van informatie uit de Centraal Archeologische Inventaris (CAI). De analyse van het archeologisch kader is gebaseerd op de archeologische vindplaatsen die in de omgeving van het plangebied liggen. Het stroomgebied van de Haver- en Maalbeek werd hiervoor als referentiegebied gebruikt.

Voor de opmaak van de kaarten voor dit bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van MapInfo 2019.

2.2 Onderzoeksdaden

2.2.1 Situering & beschrijving van het plangebied

Zellik is sinds 1977 een deelgemeente van Asse, gelegen tussen Brussel en Asse in de provincie Vlaams-Brabant. Het plangebied ligt op ca. 2.000 m ten zuidoosten van de Sint-Bavokerk van Zellik en wordt omgeven door de Hortensialaan en de Leon Gillardlaan.

Het gebied ten westen van de Leon Gillardlaan is in gebruik als landbouwgrond (akker- en grasland). De westkant van de Leon Gillardlaan is afgeboord met betonplaten en een ijzeren draadafsluiting.

Het plangebied raakt aan de westzijde aan de Hortensialaan.

⁴ Geo.onroerenderfgoed.be; inventaris.onroerenderfgoed.be.

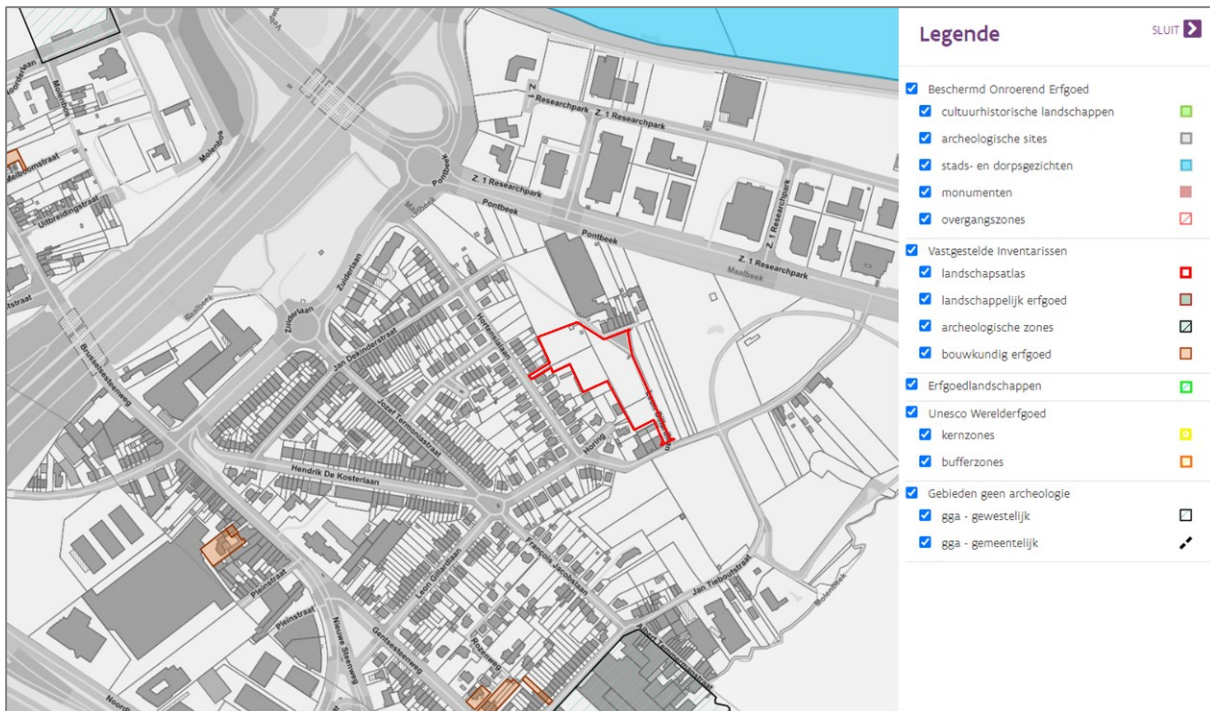
Figuur 4. Luchtfoto van 2022 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

2.2.2 Beschrijving van het wettelijk kader

2.2.2.1 Onroerend erfgoed

Het plangebied bevat geen:

- Unesco werelderfgoed kernzone, bufferzone.
- Beschermd monument, stads- of dorpsgezicht, cultuurhistorisch landschap, archeologische site, monument, overgangszone
- Vastgesteld bouwkundig erfgoed, landschappelijk erfgoed, houtige beplanting met erfgoedwaarde, landschapsatlasrelict, historische tuin of park
- Erfgoedlandschap
- Gebieden geen archeologie

Figuur 5. Situering van onroerend goederen met een wettelijk statuut (beschermd, vastgesteld, ...) in de omgeving van het plangebied (bron: www.geo.onroerenderfgoed.be)

2.2.2.2 Omgeving - stedenbouw⁵

2.2.2.2.1 Gewestplan

Het project is volgens het gewestplan gelegen in agrarisch gebied (0900).

2.2.2.2.2 Bijzondere plannen van aanleg

Het project is niet gelegen in een BPA.

2.2.2.2.3 Ruimtelijke uitvoeringsplannen

Het project is gelegen in het GRUP Afbakening van het VSGB en aansluitende openruimtegebieden (BS 02-02-2012). Voor wat betreft de aanvraag is de bestemming gebied voor gemengde activiteiten. Het gebied is bestemd voor de verweving van wonen, handel, horeca en toeristische logies, bedrijven, kantoren en diensten, openbare en private nuts- en gemeenschapsvoorzieningen, openbare groene en verharde ruimten, socio-culturele inrichtingen en recreatieve voorzieningen.

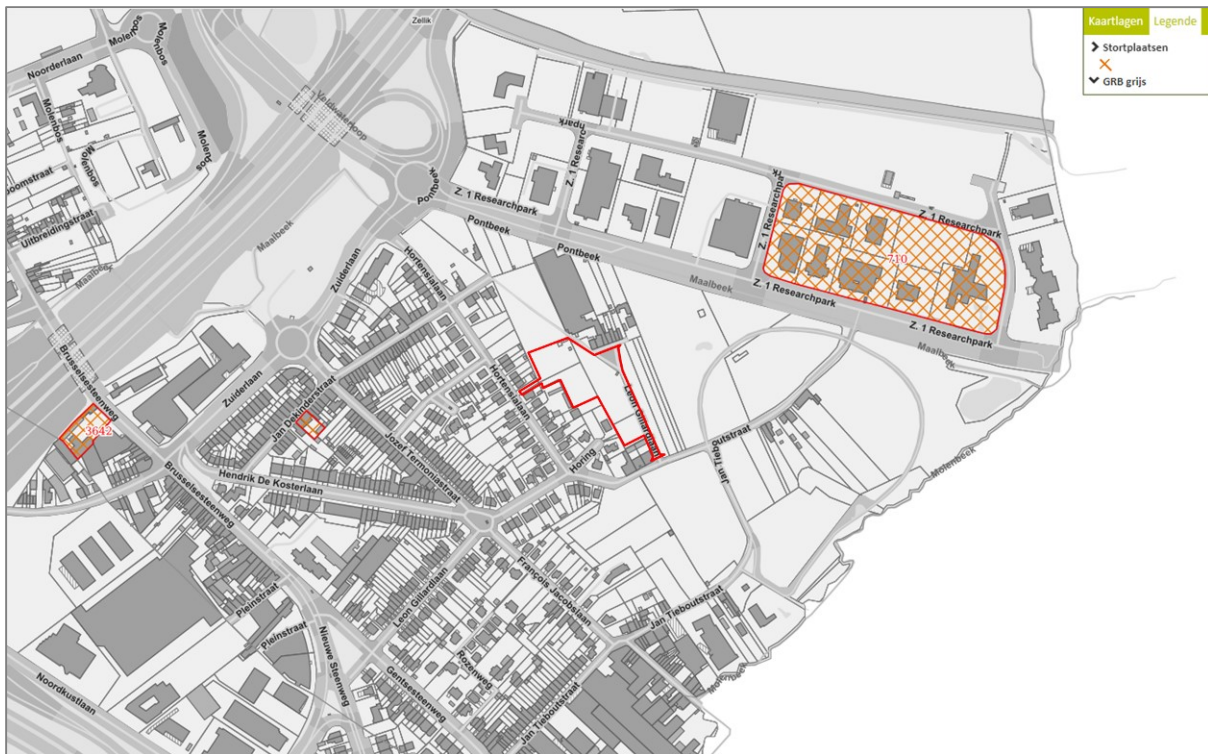
2.2.2.3 Omgeving - milieu

2.2.2.3.1 Stortplaatsen OVAM⁶

Het plangebied is bij OVAM niet geregistreerd als stortplaats.

⁵ Bron: beschrijvende nota – 2105EVZE (OMV_2023091551) van de vergunningsaanvraag

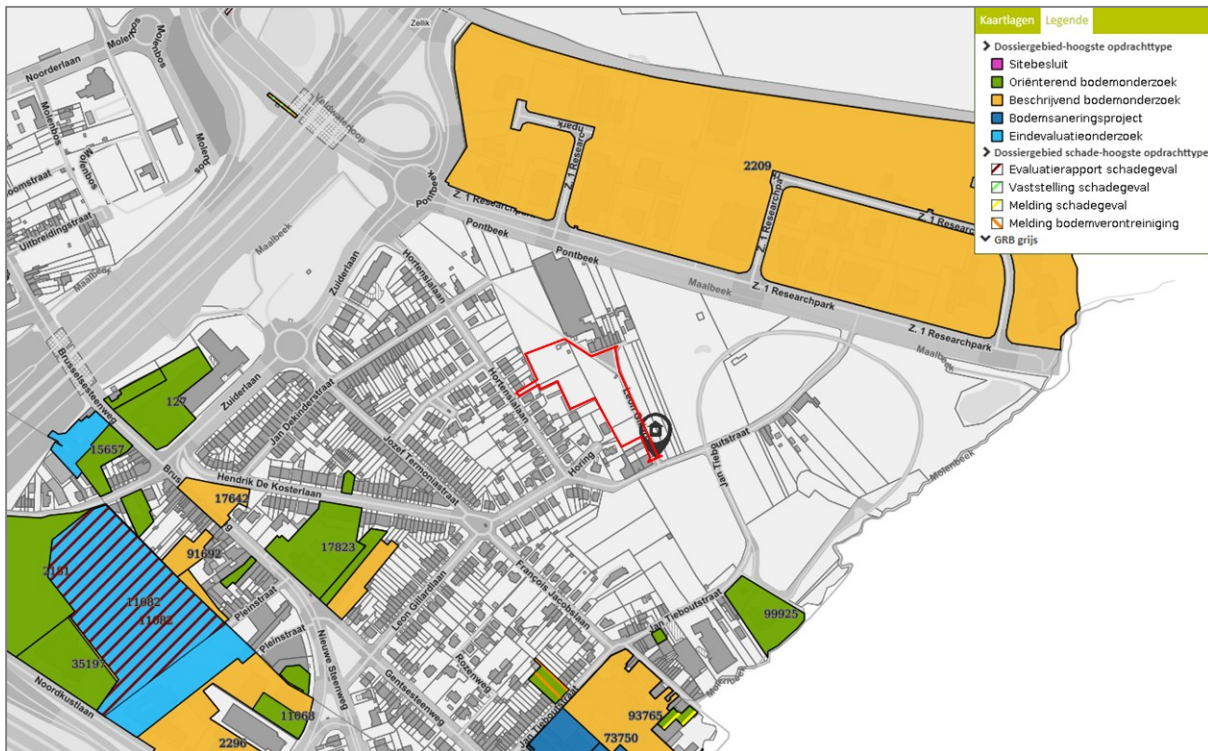
⁶ <https://services.ovam.be/ovam-geoloketten/#/stortplaatsen?x=91541&y=183560&z=17>

Figuur 6. Overzicht van gekende stortplaatsen in de omgeving van het plangebied (18/10/2023).
 (Bron: <https://services.ovam.be/>)

2.2.2.3.2 Uitgevoerde bodemonderzoeken OVAM⁷

Binnen het plangebied zijn geen milieu-bodemonderzoeken uitgevoerd.

Figuur 7. Overzicht van reeds uitgevoerde bodemonderzoeken in de omgeving van het plangebied
 (Bron: <https://services.ovam.be/>)

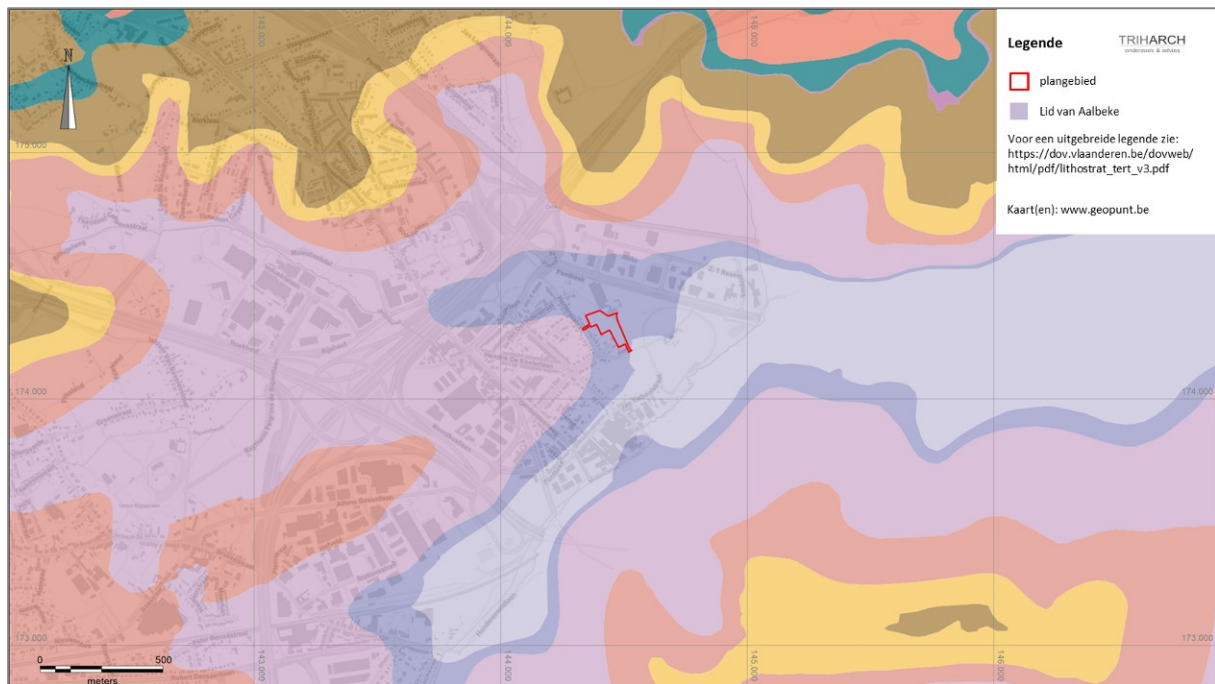
⁷ <https://services.ovam.be/ovam-geoloketten/#/bodemdossier?x=144117&y=174302&z=17>

2.2.3 Beschrijving van het fysisch-geografisch kader

Op macroschaal ligt het plangebied in de Brabantse Leemstreek .

Het plangebied bevindt zich volgens de tertiair geologische kaart in een gebied gekarteerd als *Lid van Aalbeke* uit de *Formatie van Kortrijk*, een pakket van mariene, donkergrijze tot blauwe kleiige sedimenten, daterend uit het *Ypresiaan* (55,8 – 48,9 Ma).⁸

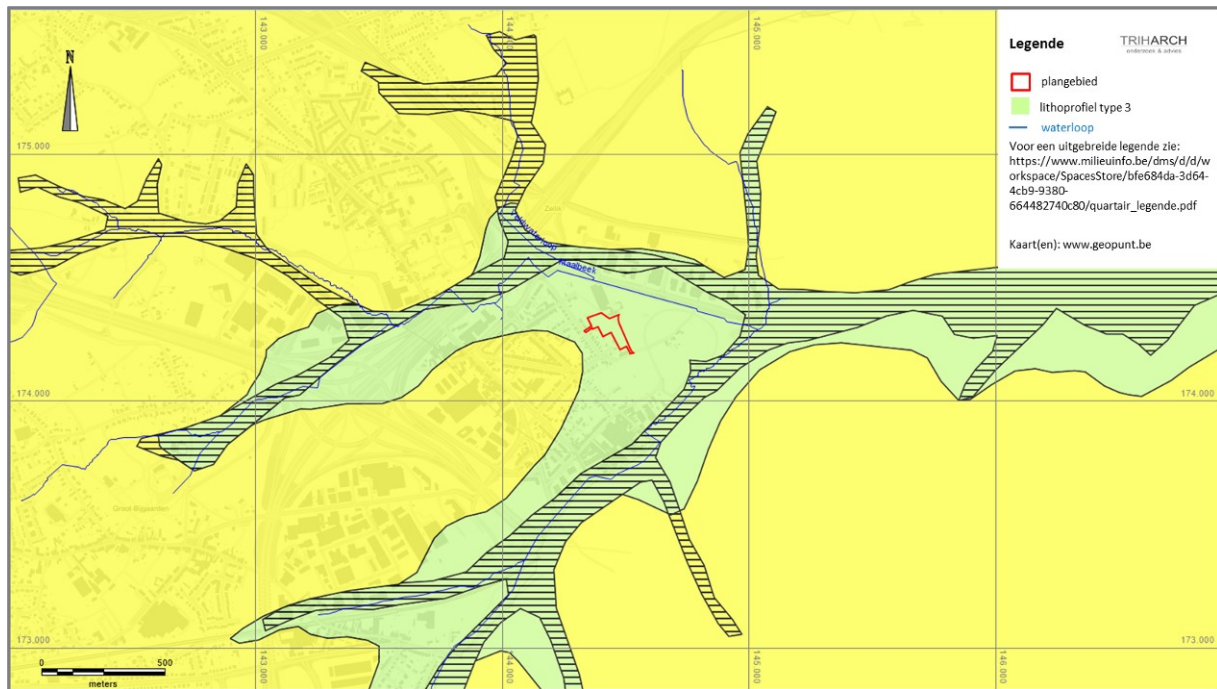
Volgens de quartaair geologische kaart ligt het plangebied in een gebied waar eolische afzettingen (silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen, en/of hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen boven fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) (profieltype 3).⁹

Figuur 8. Tertiair geologische kaart met projectie van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).

⁸ Borremans, 2015, p.128-130.

⁹ <https://www.milieuinfo.be/dms/d/a/workspace/SpacesStore/e6735d9a-df8d-4b10-8ffe-df061de90ecd/21.png>

Figuur 9. Quartaairgeologische kaart (1/50.000) met projectie van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).

Op circa 10 m ten zuiden van het plangebied werd in 2019 i.f.v. geothermie tot op 113 m diepte een spoelboring (diam. 15 cm) uitgevoerd.¹⁰ De fysisch-geografische context van deze boring kan als representatief beschouwd worden voor het plangebied. Hoewel de betrouwbaarheid van deze boring als onbekend werd gekwalificeerd, kunnen we uit de beschrijving van de lithologische stratigrafie opmaken dat het Tertiair niveau aanzet op circa 7m -mv.

Op circa 150 m ten noordwesten van het plangebied werd in 1972 een lepelboring uitgevoerd tot op een diepte van bijna 7 m -mv.¹¹ Deze boorlocatie ligt nog net binnen het leemplateau, maar kort bij de alluviale vallei van de Maalbeek. De betrouwbaarheid van deze boorbeschrijving wordt als goed beschouwd. De aanzet van het Tertiair niveau lag niet binnen boorbereik. De Quartaire afzettingen zijn minimaal 7 m dik.

¹⁰ <https://www.dov.vlaanderen.be/data/boring/2019-168777>

¹¹ <https://www.dov.vlaanderen.be/data/boring/1972-018267>

Vlaanderen is ondergrond		DOV Boorrapport	
Boring			
Proefnummer:	1442-B201900123-GEO	Aanvangsdatum:	19/12/2019
X (mLambert):	144482.3 (XY_gedigitaliseerd op GRB)	Uitvoeringsmethode:	spoelboring
Y (mLambert):	174200.2 (XY_gedigitaliseerd op GRB)	Diepte (m):	0.00 - 113.00
Z (mTAW):	38.13 (Z_DHM_v2)	Water op (m):	
Gemeente:			
Uitvoerder:	VANHECKE		
Stalen bewaard:	Neen		
Lithologische beschrijving			
Auteur(s):	Hoornaert, Kurt (VANHECKE)	Betrouwbaarheid:	onbekend
Kwaliteit:		Boormethode score:	Laag
Score:	slecht		
<u>Van(m)</u>	<u>Tot(m)</u>	<u>M</u>	<u>Beschrijving</u>
0.00	0.50		steenpuin
0.50	7.00		Leem
7.00	28.00		Zanderige klei
28.00	60.00		Grijze Klei
60.00	72.00		Zanderige klei
72.00	91.00		Grijze Klei (vettige lagen)
91.00	113.00		Landiniaan

Figuur 10. Boorrapport van de boring uitgevoerd op circa 10 m ten zuiden van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).

Vlaanderen is ondergrond		DOV Boorrapport	
Boring			
Proefnummer:	GEO-71/635-b9	Aanvangsdatum:	07/02/1972
X (mLambert):	144563.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart)	Uitvoeringsmethode:	lepelboring
Y (mLambert):	174440.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart)	Diepte (m):	0.00 - 6.55
Z (mTAW):	34.06 (Z_topografisch ingemeten)	Water op (m):	
Gemeente:			
Uitvoerder:	Rijksinstituut voor Grondmechanica		
Stalen bewaard:	Neen		
Lithologische beschrijving - 16/03/1972			
Auteur(s):	Lambrechts, Gustaaf (Rijksinstituut voor Grondmechanica)	Betrouwbaarheid:	goed
Kwaliteit:			
Score:	matig	Boormethode score:	Hoog
Van(m)	Tot(m)	M	Beschrijving
0.00	0.50		bruine leem, weinig fijnzandhoudend met baksteenbrokjes, kalkhoudend
0.50	1.50		bruine leem
1.50	2.00		idem, weinig veenhoudend
2.00	3.50	✓	idem
3.50	4.00		bruine leem
4.00	4.50		bruingrijze leem
4.50	5.00	✓	bruine leem
5.00	6.55		groenachtig bruine leem, fijnzandhoudend
Informele stratigrafie - 16/03/1972			
Auteur(s):	Lambrechts, Gustaaf (Rijksinstituut voor Grondmechanica)	Betrouwbaarheid:	goed
Van(m)	Tot(m)	Beschrijving	
0.00	6.55	Quartair	

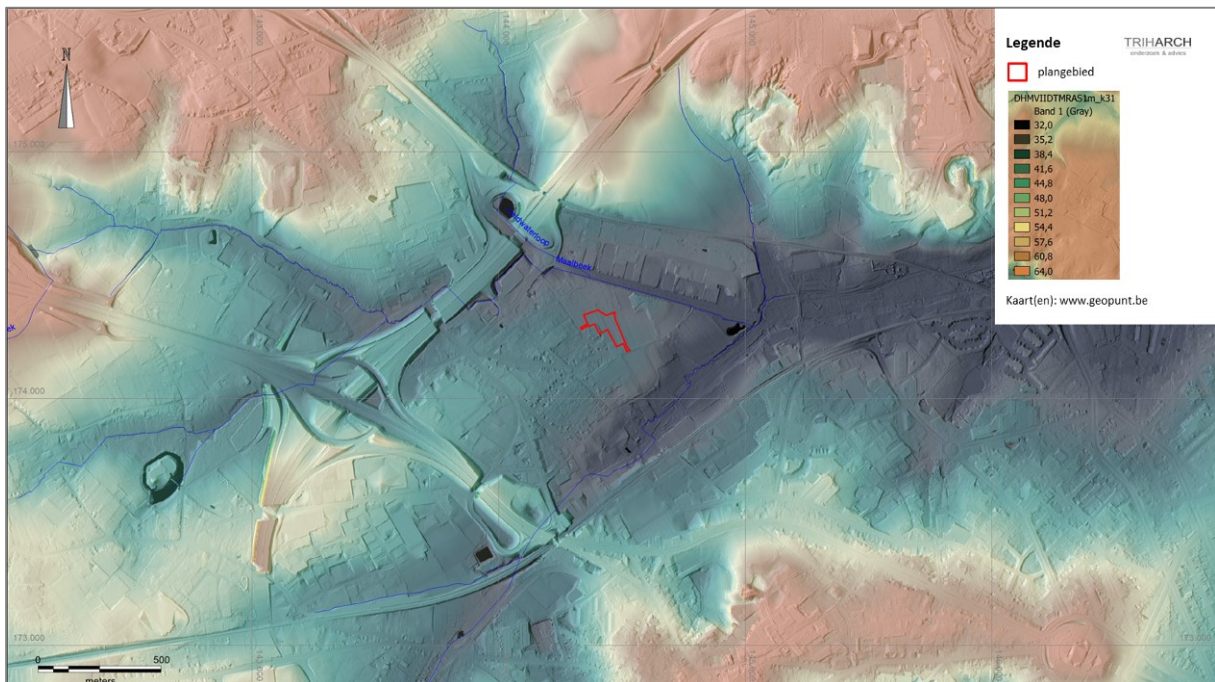
Figuur 11. Boorrapport van boring uitgevoerd op circa 150 m ten noordwesten van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).

Op het terreinmodel van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen zien we dat het plangebied op de grens ligt van een dal dat gevormd wordt door de Haverbeek/Maalbeek ten noorden van het plangebied en de Elegembeek/Molenbeek ten zuiden ervan. Het plangebied helt af van het zuidwesten (ca. 37m TAW) naar het noordoosten (ca. 34m TAW). Het plangebied maakt hydrografisch deel uit van het Dijlebekken.

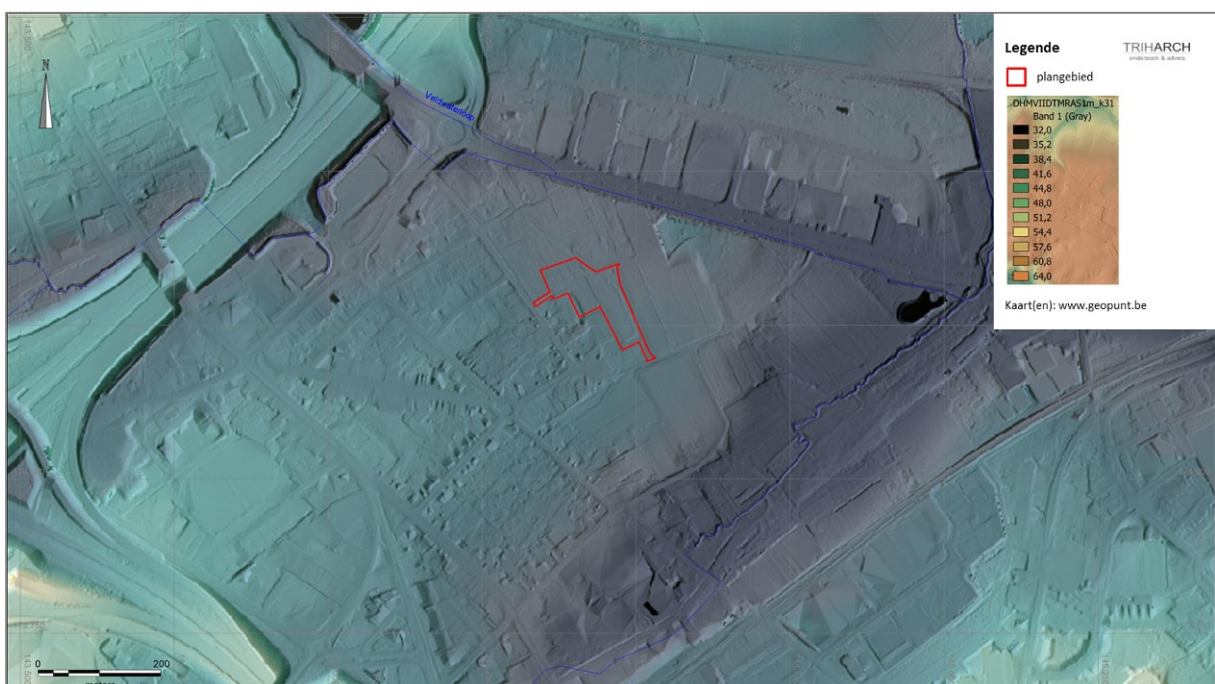
Het plangebied ligt volgens de Bodemkaart van België binnen gebieden gekarteerd als:

- **Aba1: Leembodem met textuur B-horizont.** De bodemserie Aba is ontwikkeld in het Pleistocene loessdek en vertoont onder de A-horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B-horizont. De bouwvoor is een donkerbruin, homogeen humushoudend leem. De Bt is bruin zwaar leem (gemiddelde 20% klei) met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af en verdwijnt de structuur geleidelijk terwijl de kleur geelbruin wordt. In leemgronden bevindt de textuur B-horizont zich normaal op 40 tot 50cm diepte. Indien door erosie een gedeelte van de A-horizont verdwijnt, komt de B-horizont korter bij het maaiveld te liggen. Dit is het geval bij deze bodemserie (...1: met dunne A-horizont).
- **AbB: Droge leembodem met textuur B of structuur B horizont.** De niet gedifferentieerde gronden B, nl. bronzones, zijn vooral gekenmerkt door een mozaïek van natte drainageklassen. De eenheid is gekoloniseerd door biez en andere moerasplanten. Omheen de drinkwaterputten voor het vee is het door vertrapping uiterst modderig.

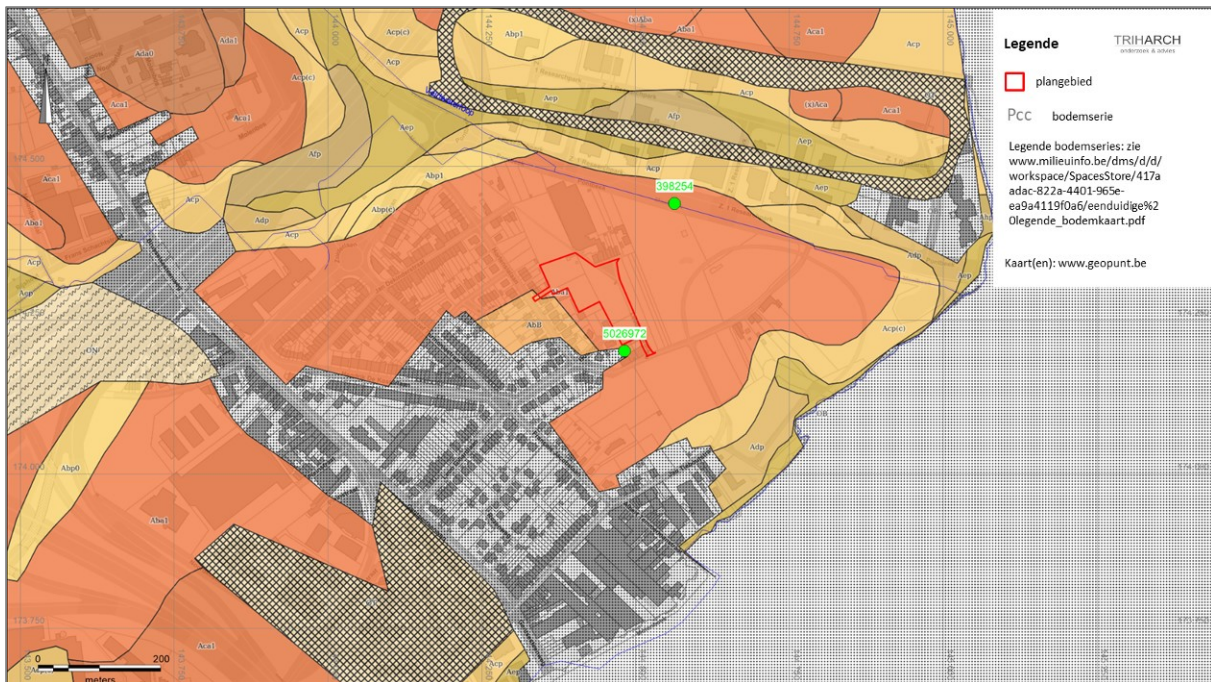
De Potentiele bodemerosiekaart per perceel (2013) geeft aan dat de potentiële bodemerosie ter hoogte van het plangebied zeer laag is.

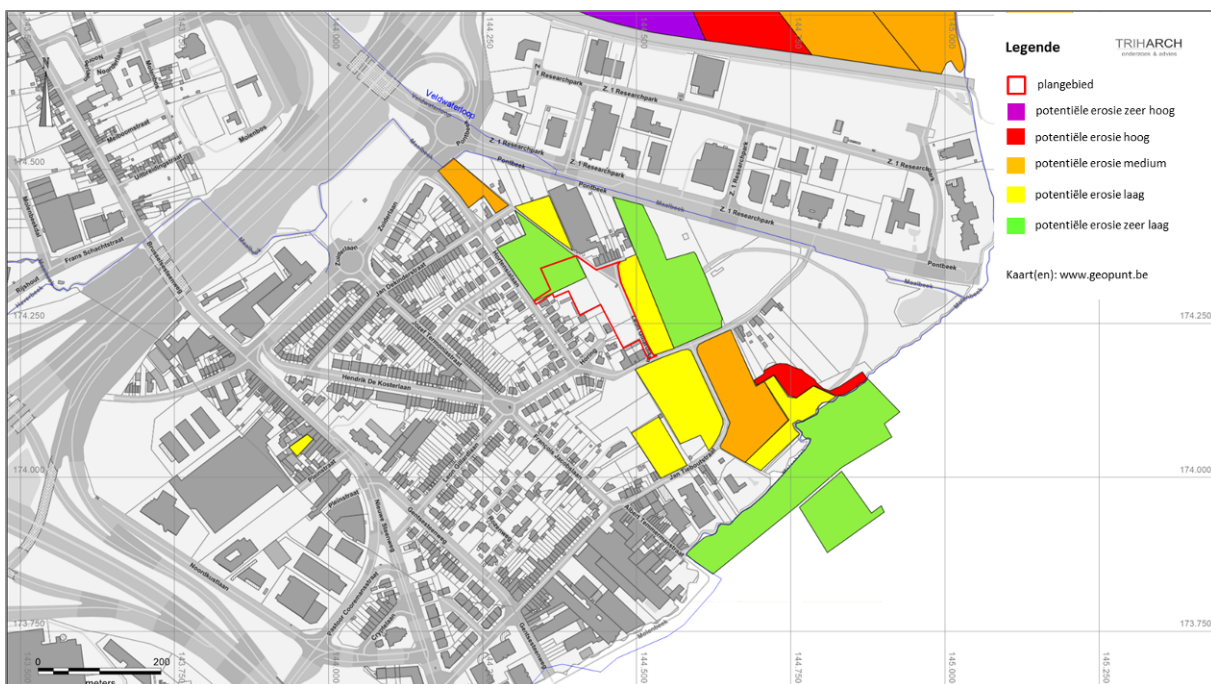
Figuur 12. Digitaal Hoogtemodel (DHM) van de omgeving van het plangebied. (bron: www.geopunt.be)

Figuur 13. Digitaal Hoogtemodel (DHM) van de omgeving van het plangebied. (bron: www.geopunt.be)

Figuur 14. Bodemkaart van België met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

Figuur 15. Potentiële bodemerosiekaart per perceel (2013) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

2.2.4 Beschrijving van het historisch kader

2.2.4.1 Beknopte geschiedenis van Zellik¹²

De Schapenbaan in Zellik zou volgens sommigen een Romeinse weg geweest zijn tussen Asse en Elewijt, twee plaatsen waar in de Romeinse tijd een *vicus* (een Romeins “dorp”) lag. Dit is echter eerder een veronderstelling (o.a. door de ligging van de weg op de waterscheidingslijn van twee deel-bekkens) dan archeologisch bewezen. De regio rond Asse behoort in de Romeinse tijd tot het gebied waar zogenaamde villa-domeinen (grote landbouwexploitaties) lagen. In de omgeving van het plangebied werden op volgende locaties Romeinse villadomeinen archeologisch vastgesteld: Jette-Bosstraat, Wemmel-Kerkhofsveld, Strombeek-Bever, Dilbeek-Wolsemveld.¹³

De naam Zellik zou zelf afgeleid zijn van het Latijns *Setiliacum*, wat later dan evolueerde tot *Sethleca* (974), *Selleca* (1108) en nu *Zellik*. Dit zou getuigen van een Romeinse oorsprong naar de oudste bezitter *Setilius*. Zijn nederzetting *Setiliacum* was gelegen op een hoogte en ontwikkelde zich later tot Op-Zellik (het huidige dorpscentrum).

De vele plaatsnamen op ‘-gem’ en ‘-zele’ (en afgeleiden) in en rond Zellik wijzen op verscheidene (landbouw)nederzettingen uit de vroege middeleeuwen (5de – 10de eeuw). Sommige van deze zijn verdwenen (vb. Bekkerzeel), andere zijn uitgegroeid tot een dorpskern (vb. Kobbegem en Relegem) of zijn blijven voortbestaan als landbouwdomein (vb. Bettegem). Plaatsnamen op ‘-zele’, zoals Bekkerzeel, zouden wijzen op de vestiging van nieuwe hoeves in de 7de – 8ste eeuw (vroege middeleeuwen – Merovingische periode).

De parochie, waarvan algemeen wordt aangenomen dat ze ontstaan is uit een villakerk, klimt op tot het midden van de 9de eeuw. Vermoedelijk in de 8ste of het begin van de 9de eeuw kwam Zellik volledig in handen van de Sint-Baafsabdij te Gent. Vermoedelijk heeft die abdij er een kleine bidplaats opgericht die logischerwijze werd toegewijd aan Sint-Bavo. Al in 974 zou er sprake zijn van een kerkje. In de 12de eeuw bezat de Sint-Baafsabdij van Gent nog steeds het patronaatsrecht voor de parochiekerk van Zellik en haar dochterparochie Sint-Quirijn te Neer-Zellik. Deze behield dit recht tot de Franse Revolutie. Tot de 13de of de 14de eeuw was de parochie veel uitgestrekter dan nu en omvatte een groot deel van de huidige gemeente Groot-Bijgaarden.

De Abdij van Affligem (gesticht in 1062) kreeg in de 12de eeuw bijna 2/3de van de grond van Zellik in handen. Haar bezittingen strekten zich vooral uit in Neer-Zellik, waaronder de hoven te Overjette en het Hooghof. De twee nederzettingen te Op-Zellik en te Bettegem bleven in de volle middeleeuwen onder het gezag van Sint-Baafs, maar werden naderhand gesplitst in een Groot en een Klein Hof te Op-Zellik enerzijds, het Hof te Bettegem en het Hof Piermont te Bettegem anderzijds.

Vanaf de 12de tot het einde van de 18de eeuw stimuleerde de abdij van Affligem de ontginning van kalkzandsteen, ook in Zellik (cf. de Steenpoel nabij de Sint-Bavokerk). In de 13de eeuw werd de regio van Asse herhaaldelijk belegerd en verwoest door de Vlaamse legers (1213, 1227, 1334 en 1356).

Van groot belang voor de verdere ontwikkeling van Zellik was de ligging aan de verbinding tussen Brussel en Gent, een van de voornaamste verkeerswegen tussen Vlaanderen en Brabant. Deze toen nog aarden weg liep voorbij de kerk (de huidige J. De Keersmaeckerstraat). Bij het rechte trekken in de 18de eeuw kwam het dorpscentrum ten zuiden van de “steenweg” te liggen.

Het plangebied ligt net ten noorden van het gehucht *Horing*. De naam *Horing* heeft de betekenis van hoek en komt in Zellik op drie plaatsen voor, die evenwel allemaal in Neer-Zellik liggen. De oudst gekende vermeldingen dateren uit 1392 (*Item op selve velt inden hornic* - RAL, K.A van Brabant, nr.

¹² <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/140018>; Kritisch samengevat uit <http://www.asse.be/product/147/historiek-ontstaan-asse>, <https://inventaris.onroerendergoed.be>, <https://sites.google.com/site/heemkringascania/documenten/dorpen-in-asse/geschiedenis-kobbegem>, <http://www.ascania.be/asca-special-bekkerzeel02.html>

¹³ MAGERMAN 2016

8108, 4r), 1470 (*in den Hoerinck tussen de goederen van St. Baefs in beyde sijden* - OCMW B., nr. 1868) en 1637 (*bepant o eene hofstadt gestaen ende geleghen t overjette in den hornich* - RAL, KA, nr. 4591, 10v).¹⁴

2.2.4.2 Evolutie van het landgebruik in en rond het plangebied o.b.v. iconografische en cartografische bronnen¹⁵

Het landgebruik van het plangebied werd op de kaart van Villaret (1745-1748) niet gespecificeerd. Mogelijk betrof het akkerland. De huidige Leon Gillardlaan waarop het plangebied in het zuiden aansluit, staat als landweg afgebeeld. Ten zuiden van het plangebied, langsheen de huidige Jan Tieboutstraat, ligt een bewoningsconcentratie: het gehucht *Hooring*.

Op de kaart van Ferraris (1771-1778) staat deze bewoningskern ook afgebeeld. Het plangebied zelf maakt deel uit van het akkerland ten noorden van dit gehucht.

Op de Atlas der Buurtwegen (1842) wordt de bestaande voetweg, die van de huidige Leon Gillardlaan naar Jan Dekinderstraat langs de noordoostgrens van het plangebied loopt, aangegeven als *Sentier n°20*.

Op de kaart van Popp (1842-1879) staat de veldweg ook afgebeeld en wordt hier *Dendermondschen voetweg* genoemd. De veldweg staat ook afgebeeld op de topografische kaarten van België (1860-1871) en (1881-1904). Het volledig plangebied ligt in akkerland.

Op de topografische kaart van België (1883-1939) staat ter hoogte van de huidige gebouwen in de Leon Gillardlaan 130-138 een gebouw afgebeeld. Van de Leon Gillardlaan loopt een weg naar dit gebouw die overeenkomt met de huidige asfaltweg. Aan de zuidwestelijke grens van het plangebied ligt een leemgroeve voor productie van baksteen (cf. *Briq^{ie}*).

De bebouwing ter hoogte van de Leon Gillardlaan 130-144 breidt na WO II uit (topografische kaart van België (1952-1969) en (1961-1989)).

Dit beeld wordt bevestigd door de luchtfoto van 1971.

Op de luchtfoto's van 1979-1990 en 2003-2005 zijn constructies merkbaar binnen het plangebied:

- Twee constructies op het noordelijk deel van kadastraal perceel C73E65, waarschijnlijk gebouwen. Deze constructies dragen een apart kadastraal nummer, nl. C73c58 en 73d58;
- een achttal constructies op het zuidelijk deel van kadastraal perceel 69d, mogelijk verrijdbare kappen ter bescherming van witlooflagen;
- 3 constructies op kadastraal perceel 55p4, vermoedelijk plastic tunnelerres.

Vanaf luchtfoto van 2005-2007 zijn deze constructies niet meer aanwezig.

¹⁴ VERBESSELT 1965 en mededeling Jaak Ockelely 07/05/2018.

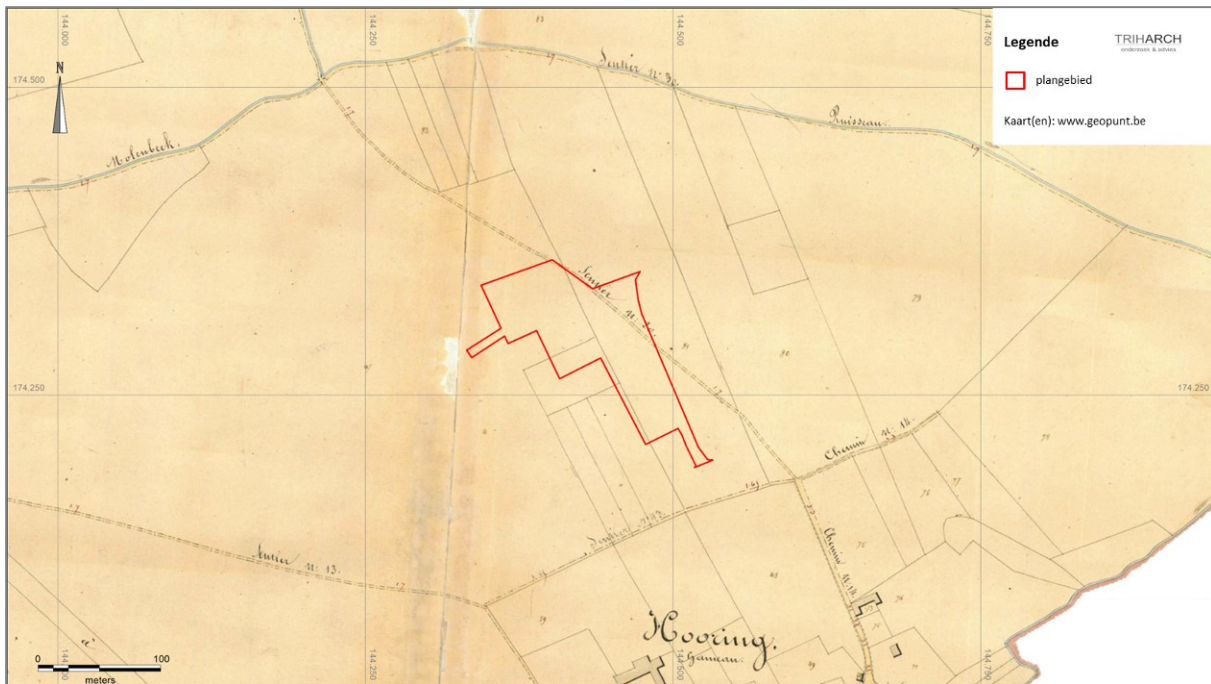
¹⁵ Debaere O. 2002

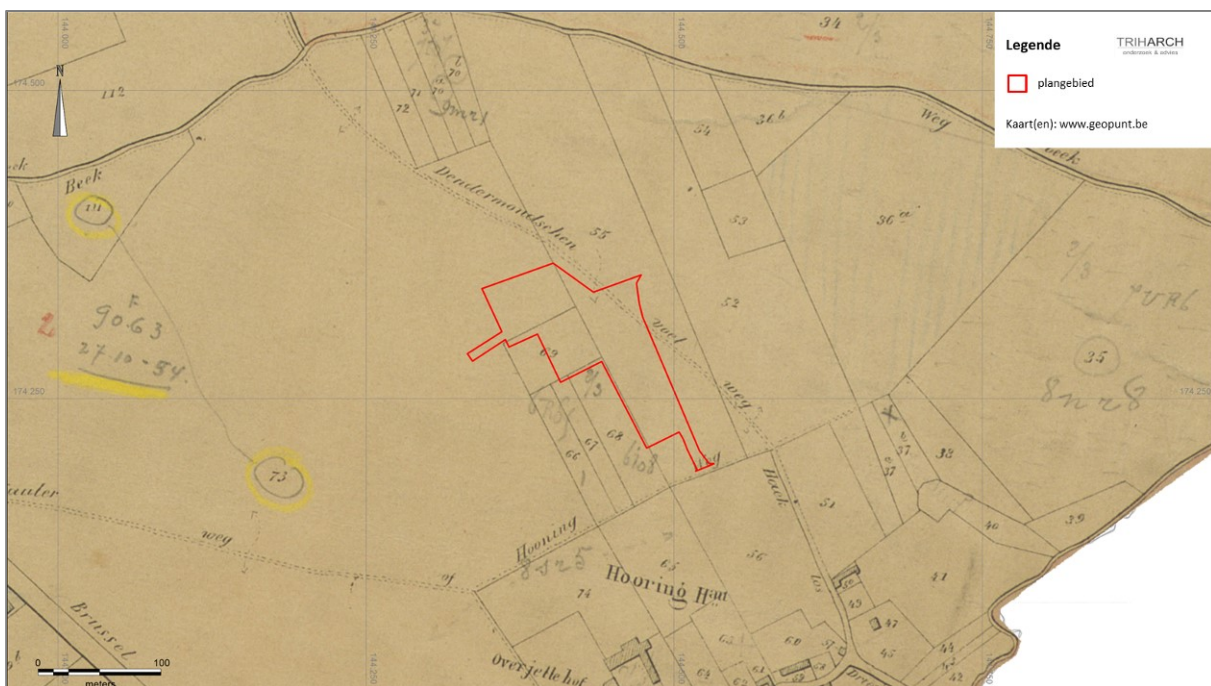
Figuur 16. Kaart van Villaret (1748) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

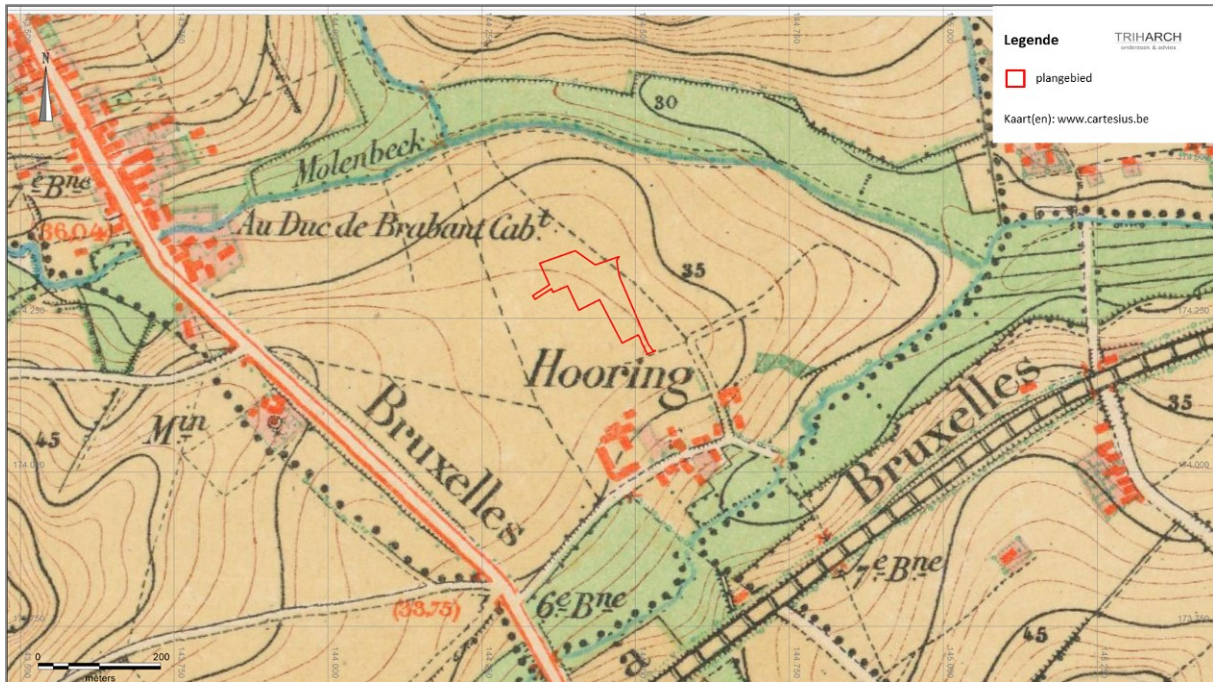
Figuur 17. Kaart van Ferraris (1771-1778) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

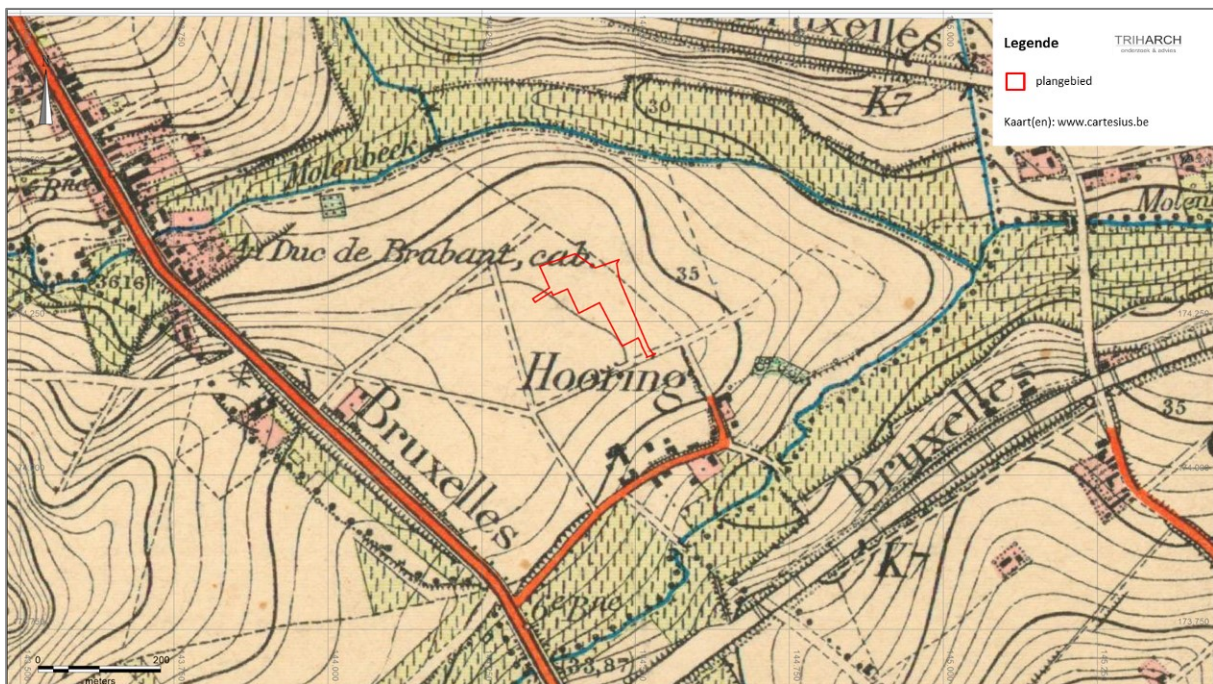
Figuur 18. Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

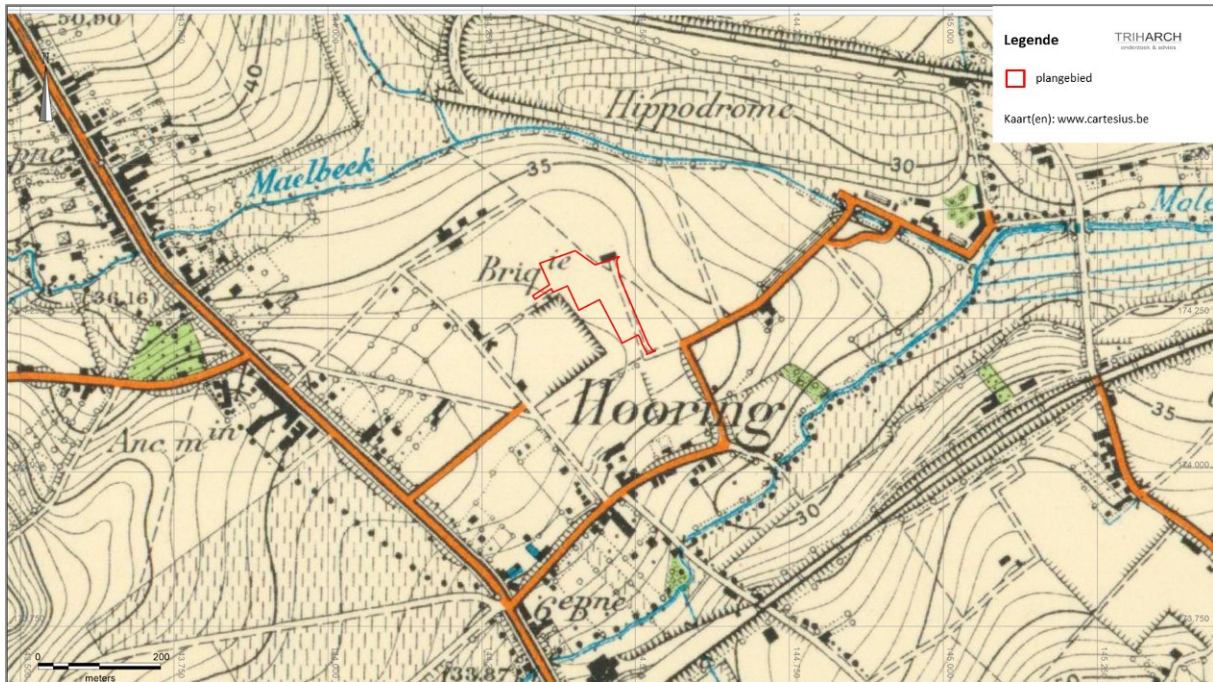
Figuur 19. Kaart van Popp (1842-1879) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

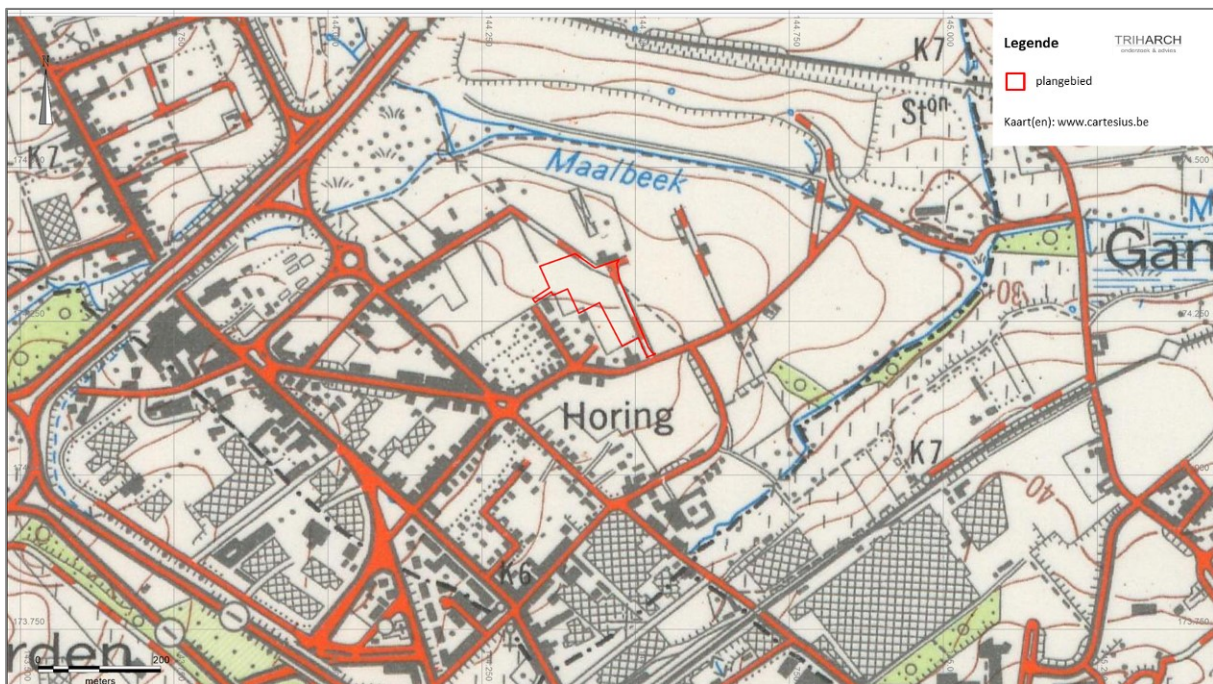
Figuur 20. Topografische kaart van België (1860-1871) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)

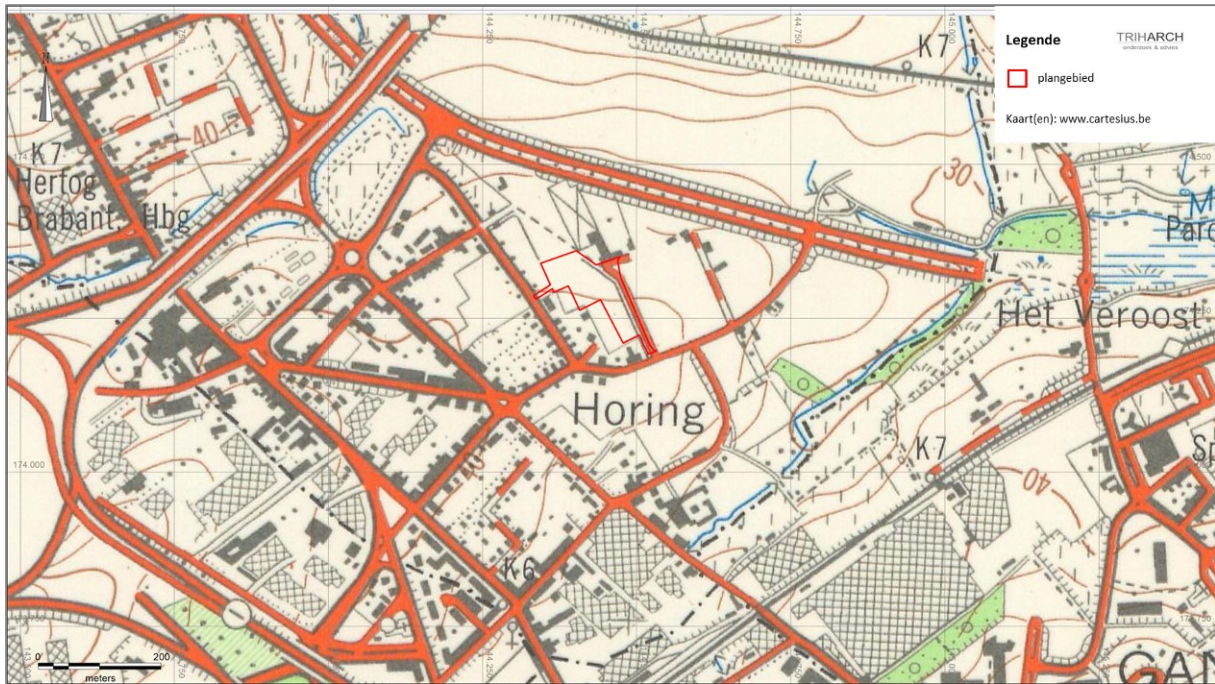
Figuur 21. Topografische kaart van België (1881-1904) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)

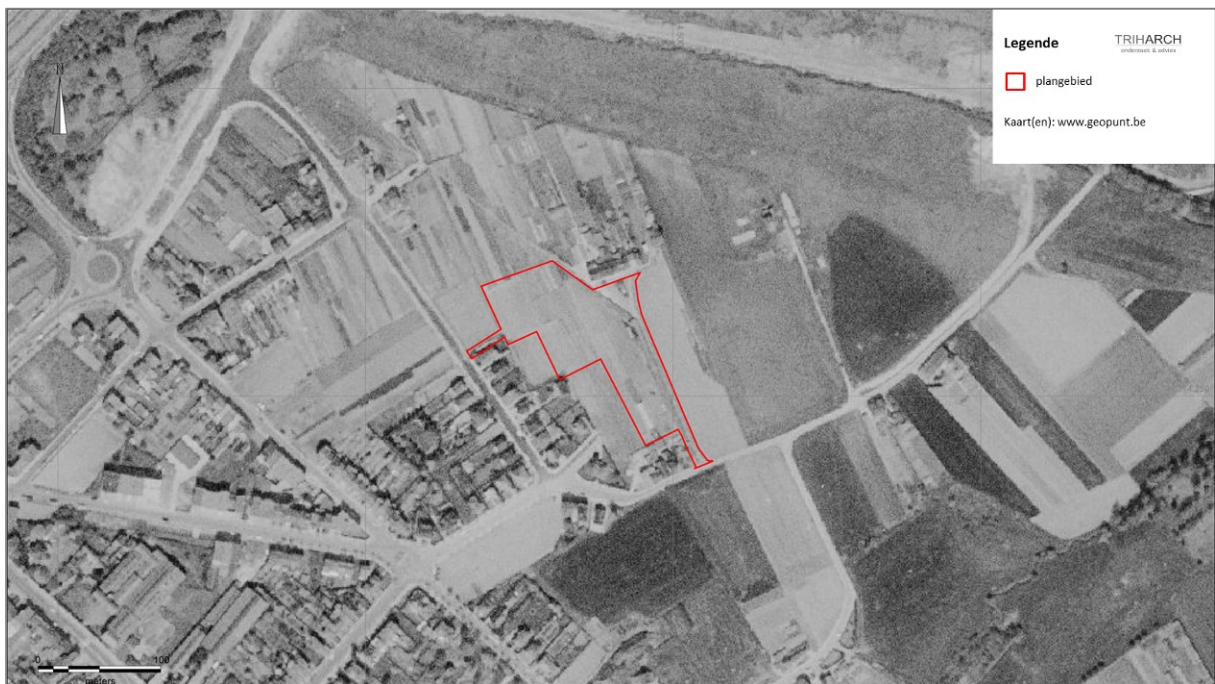
Figuur 22. Topografische kaart van België (1883-1939) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)

Figuur 23. Topografische kaart van België (1952-1969) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)

Figuur 24. Topografische kaart van België (1961-1989) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)

Figuur 25. Luchtfoto van 1971 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

Figuur 26. Luchtfoto van 1979-1990 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

Figuur 27. Luchtfoto van 2005-2007 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

Figuur 28. Luchtfoto van 2015 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)

2.2.5 Beschrijving van het archeologisch kader

2.2.5.1 Gekende archeologische waarnemingen in de omgeving van het plangebied

In de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) staan geen vindplaatsen noch indicatoren geregistreerd binnen de perimeter van het plangebied.

In de CAI staan 29 vindplaatsen geregistreerd in de omgeving van het plangebied (stroomgebied van de Haverbeek/Maalbeek).

Van vier meldingen is de juiste vindplaats niet nauwkeurig gekend of twijfelachtig:

- 3.06 Zellik (ID 3029): een grote, ongepolijste bijl in grijze silex uit het neolithicum, bewaard in de Koninklijke Musea voor Kunst en geschiedenis, Brussel
- Tumulus (ID 1350): een grafheuvel (tumulus) uit de Romeinse tijd
- Relegem-Kobbegem 126 (ID 5364): 1 scherp rood beschilderd aardewerk (volle middeleeuwen).
- Hof ten Nieuwenhove (ID 5220): hoeve uit de late middeleeuwen, bezit van de priorij van Groot-Bijgaarden. Eerste vermelding zou uit 1389 dateren.

Volgende vindplaatsen leveren onvoldoende informatie op voor een archeologische verwachting voor het plangebied, o.a. omdat het relict niet gedateerd is, omdat het gaat om (metaaldetectie)vondsten uit de bouwvoor of omdat bij archeologisch onderzoek geen (waardevolle) archeologische relicten werd aangetroffen:

- Sint-Bavostraat 7 (ID 2003): een 18de-eeuwse munt gevonden in de tuin van Jozef Van Haver
- Galgenberg (ID 218669): een heuvel nog steeds te zien op het DHM.
- Alfons Gossetlaan (ID 981717): Op basis van de landschappelijke boringen uitgevoerd in 2021 kon vastgesteld worden dat ter hoogte van het terrein de bodem veel puin bevat en hierdoor het potentieel op archeologische vondsten zo goed als onbestaande is.
- Theodoor Coppensstraat I (981839): diverse metaaldetectievondsten waaronder musketkogels, gesp en munten, vanaf de 15de eeuw.
- Frans Thirrystraat (981339): Tijdens proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2021 werd een bakstenen fundering van een 19de- of 20ste-eeuws gebouw aangetroffen.

- Frans Timmermansstraat (980966): Tijdens proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2011 werden geen sporen aangetroffen, enkel een diep verstoorde bodem (geelbruine leem vermengd met baksteenfragmenten, stenen, bouwpuin en plastic).

Dit betekent dat 19 vindplaatsen voldoende nauwkeurig gelokaliseerd en beschreven zijn om deze te evalueren in functie van een archeologische verwachting voor het plangebied.

De oudste archeologische relictten tot nu toe aangetroffen in Zellik zijn lithische artefacten uit het neolithicum:

- Relegem-Kobbegem 107 (ID 5353): 2 niet geretoucheerde afslagen en 1 klingfragment uit witte mijnsilex, ingezameld bij veldkartering
- aan 't Hooghof (ID 150449a/b): een schrabber uit zwarte, niet glanzende silex.

Het betreft geïsoleerde vondsten, die niet rechtstreeks op de aanwezigheid van steentijdartefactensites hoeven te wijzen.

Uit de metaaltijden zijn tot op heden nog geen vindplaatsen in Zellik bekend.

Volgende vindplaatsen dateren uit de Romeinse tijd:

- aan 't Hooghof (ID 150449a/b): Bij veldprospectie werden "*aan't Hooghof*" in 1985 witte kalkzandstenen, dakpanfragmenten en een randfragment *terra sigillata* kom type *Dragendorff 29* gevonden. Mogelijk is deze vindplaats dezelfde die in 1871 door L. Galesloot was ontdekt. Op basis van het vondstmateriaal kan hier de aanwezigheid van een nederzetting (mogelijk een villadomein) uit de Romeinse tijd vermoed worden. Over de juiste locatie van deze vindplaats beslaat echter wat twijfel. In de CAI staat volgende locatiebeschrijving: "*Geografische coördinaten: X: 50 53' 40'' - Y: 4 17' 30'' Tussen Zellik en Relegem, tussen de Schapenbaan en de ring, op een 100-tal m ten N van het 'Hooghof'*". Op basis van de geografische coördinaten zou de vindplaats in de gemeente Relegem liggen, nl. ten westen van de Oude Jetseweg (perceel B154?) (ID 150449a). Op basis van de woordelijke plaatsbeschrijving echter, ligt de vindplaats wel in Zellik (ID 150449b).
- Delhaizesite (ID 161713): bij proefsleuvenonderzoek werd in de vulling van een greppel een fragment *terra sigillata* uit de Romeinse tijd gevonden.
- Theodoor Coppensstraat II (981840): door metaaldetectie werd vermoedelijk een fragment van een olielamp met applique in de vorm van een duif gevonden.

Uit de vroege middeleeuwen zijn tot op heden nog geen vondsten uit Zellik geregistreerd in de CAI.

Wel zijn er enkele indirecte aanwijzingen voor sites uit deze periode:

- Sint-Quirinuskapel (ID 217668): deze kapel ontstaan zijn uit het 9de-eeuws villakerkje van de *villa de Nether-Sellica* en zich ontwikkeld hebben tot een bedevaartsoord waar Sint-Quirinus werd aanbeden voor oog- en oorziekten en kwijnende kinderen.
- Sint-Bavokerk van Zellik (ID 1956): deze kerk zou minstens opklimmen tot de volle middeleeuwen. Maar naar verluidt zou al in 974 sprake van een kerkje, opgericht door de Sint-Baafsabdij van Gent en daardoor toegewijd aan Sint-Bavo. Indien dit correct is, klimt het dorpscentrum van Zellik op tot de vroege middeleeuwen (10de eeuw – de Ottoonse periode).

Op basis van bureaustudies kon aangetoond worden dat volgende sites tot de volle of late middeleeuwen opklimmen:

- 't Hooghof (ID 3124): hoeve met een eerste vermelding in 1148. In de eerste abdijskroniek van Affligem over het ontstaan en de beginjaren van deze abdij staat vermeld hoe de abdij in het bezit is gekomen van dit domein. Hieruit blijkt dat Rudolf van Dongelberg bij zijn intrede als monnik in de abdij in 1109 zijn helft van dit domein schonk. Hierin was nog echter geen

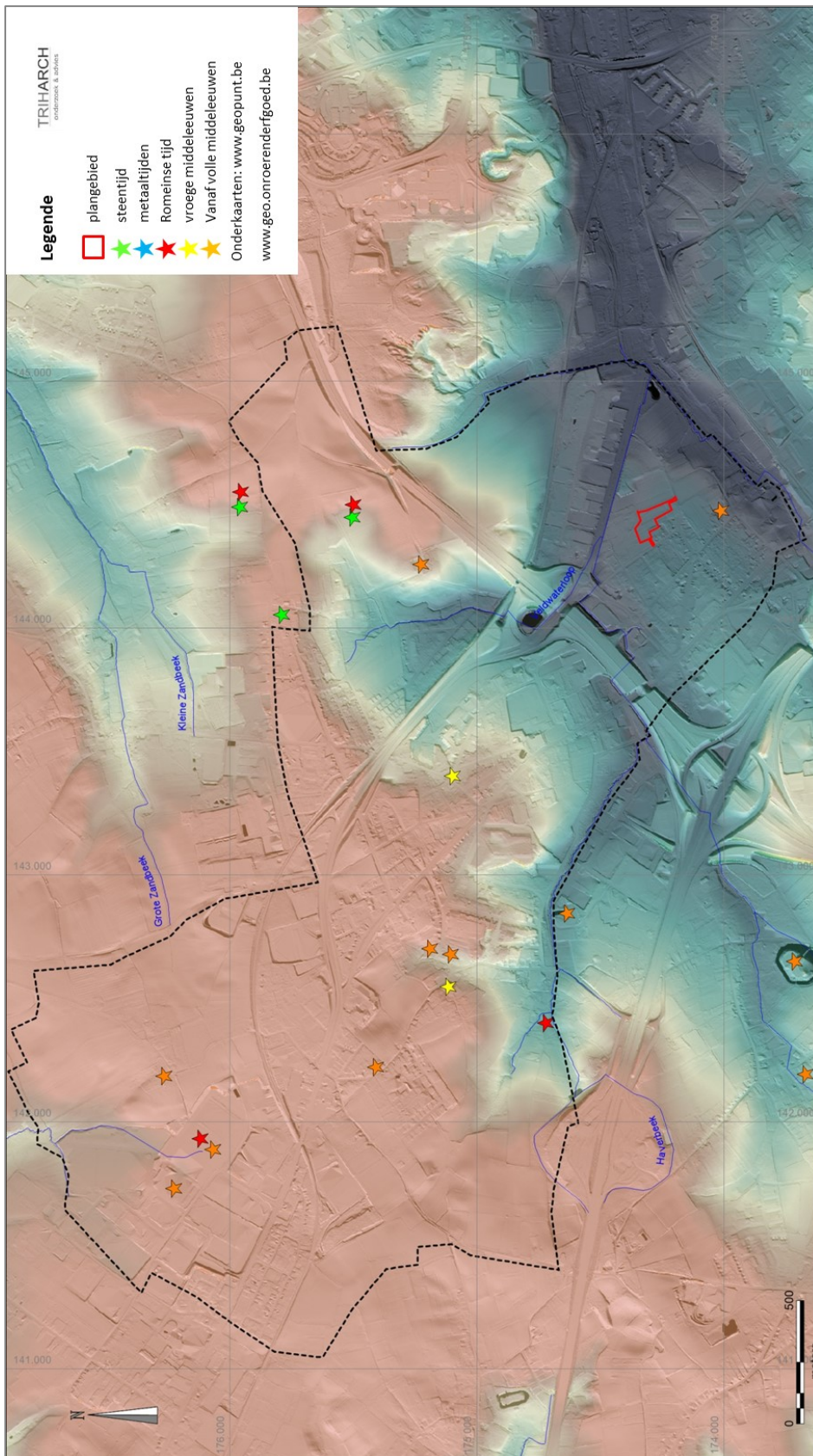
sprake van boerderijgebouwen. Kort daarop kocht de abdij de andere helft van zijn dochter en haar echtgenoot.¹⁶

- Hof te Bettegem (ID 10001): een site met walgracht uit de volle middeleeuwen.
- Hof te Liesbroek (ID 5219): 1ste vermelding zou 1449 zijn als bezit van de priorij van Groot-Bijgaarden.
- Hof ten Nieuwenhove (ID 10044): Hoeve uit de late middeleeuwen. Eigendom van de Sint-Baafsabdij, nu verdwenen.
- 't Hof te Piermont (ID 10002): oude abdijhoeve van Sint-Baafs te Gent, qua oorsprong opklimmend tot vóór 1475. J. Verbesselt¹⁷ opteert voor een ontstaan in de dertiende eeuw. De benaming, een romaans toponiem met de betekenis van "steenbergh", zou verwijzen naar de steengroeven die hier in de omgeving vanaf het einde van de tiende eeuw ontgonnen werden.
- Hof te Op-Zellik (ID 10003): hoeve uit de late middeleeuwen.
- Kleinhof (ID 10004): hoeve uit de late middeleeuwen.
- Hof te Overjette (ID 10005): hoeve uit de late middeleeuwen.
- Windmolen Van Bettegem (ID 5214): Al in de 15de eeuw beschikte de Gentse Sint-Baafsabdij over een houten windmolen in haar domein te Bettegem. Een nieuwe molen werd samen met het thans nog bestaande molenhuis gebouwd in 1749.
- Site met Walgracht (222358).
- Pelgrim de Bigard Kasteel (ID 10043): mottekasteel met antropogeen reliëfverschil met een monumentaal relict (een ingemotte toren). De toren staat momenteel op een lichte verhevenheid en bestaat uit 5 niveaus met bovenaan een defensief platform met hoektorentjes (1ste kwart 15de eeuw). Het kasteel (17de eeuw) staat volkomen los van de motte.

Bij proefsleuvenonderzoek op de Delhaizesite (ID 161713) werden in het oostelijk deel van het onderzoeksgebied meerdere kuilen met laat- en postmiddeleeuws materiaal gevonden. In een zandige zone werden zeer vage grijze sporen aangetroffen waarin enkele kleine middeleeuwse scherfjes zaten. Het is niet duidelijk of dit relictten zijn van een middeleeuwse nederzetting of eerder off-site fenomenen (afvaldump) betreft.

¹⁶ <http://www.vikverheyden.be/hoeves-waarop-de-voorouders-verheyden-geboerd-hebben/hooghof/t-hooghof-zellik/gift-van-een-blok-gronden-te-zellik-aan-de-abdij-van-affligem-in-1109/>

¹⁷ VERBESSELT 1965.

Figuur 29. Archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied, geïnterpreteerd per archeologische periode, met afbakening van de (deel)gemeente Zellik (bron: www.geo.onroenderfgoed.be)

2.3 Assessment

2.3.1 Archeologische verwachting van het plangebied

Steentijdartefactensites

Traditioneel wordt de aanwezigheid van steentijdartefactensites aan ecologische parameters gekoppeld. Zones met een hoge dichtheid aan voedsel- en waterbronnen worden daarbij aangeduid als zones met een verhoogde kans op vindplaatsen uit de steentijd. In de Zandstreek en de Kempen bevinden steentijdsites met een hoge dichtheid aan artefacten zich in specifieke landschappelijke posities, namelijk in de overgang van een natte vallei naar een droog plateau (vanaf de aanzet van de gradiënt tot ca. 250m in het droge, hoger gelegen deel), in de nabijheid van water zoals een meer, een ven of een natuurlijke waterloop. De afstand tot het open water vormt daarbij een bepalende factor. Als maatstaf wordt 250 m genomen. Voor de hoger gelegen ruggen langs vennen en (natuurlijke) waterlopen in de Leemstreek is het belang van dergelijke ecologische parameters echter nog niet bevestigd.¹⁸ Het aantal gekende sites uit de steentijd in de Leemstreek is bijzonder schaars en bestaat hoofdzakelijk uit losse vondsten. Sites uit opgravingen zijn nagenoeg onbestaande. Hierbij speelt de erosieproblematiek een rol. Sites op de toppen en de flanken zijn weg geërodeerd en onderaan de hellingen en in de valleien liggen deze bedekt onder dikke pakketten colluvium. Misschien reflecteert de schaarste aan steentijdsites in de Leemstreek ook een realiteit: dit gebied kende een kleinere variatie aan ecotopen en mindere aanwezigheid van grotere rivieren en open water, waardoor dit ook minder aantrekkelijk was voor dieren en bij gevolg voor de jagers-verzamelaars.

In de omgeving van het plangebied zijn tot op vandaag geen vondstmeldingen uit het paleolithicum of mesolithicum gekend. Wel zijn twee meldingen gekend van artefacten uit het neolithicum. Bij één vondst gaat het om 1 artefact, maar is de vindplaats niet gekend (ID 150449a/b). Bij de andere gaat het om 3 artefacten die d.m.v. veldkartering werden ingezameld en waarvan de vindplaats dus wel gekend is (ID 5353). Deze ligt landschappelijk op een gelijkaardige positie dan het plangebied, namelijk bovenop een weinig geërodeerd plateau dat doorsneden wordt door enkele beken, gekenmerkt door een droge leembodem met textuur B horizont. De vindplaats ligt op circa 220 m ten noorden van het brongebied van de Veldwaterloop en op circa 280 m ten zuiden van de Maalbeek. Deze drie artefacten kunnen indicatoren zijn van de aanwezigheid van een steentijdartefactensite op die locatie. Het kan daarbij gaan om een site van jagers/verzamelaars (strooivondstsite) en/of een sporensite van een nederzetting van landbouwers uit het neolithicum (of vroege bronstijd). Als extra factor kan de aanwezigheid van een bronzone (bodemtype AbB) ten westen van en grenzend aan het plangebied vermeldt worden, wat mogelijk een aantrekkelijke ecotoop was voor de dier en mens in de prehistorie.

Rekening houdend met de schaarste aan sites uit de steentijd in de Leemstreek in het algemeen en in de omgeving van het plangebied in het bijzonder, wordt de kans op aanwezigheid van steentijdartefactensites binnen het plangebied als laag ingeschat. De schaarste aan dergelijke sites kan echter ook te maken hebben met de stand van het archeologisch onderzoek m.b.t. de steentijd in de Leemstreek. Vindplaats 5353, in eenzelfde landschappelijke positie gelegen dan het plangebied, kan er op wijzen dat in de omgeving van het plangebied er wel degelijk steentijdsites aanwezig kunnen zijn, maar dat men er nog onvoldoende aandacht heeft aan besteed. De kans op aanwezigheid binnen het plangebied van goed bewaarde steentijdsites is misschien laag, maar kan daarom op basis van de huidige informatie niet uitgesloten worden.

Sporensites en sites met vaste structuren vanaf het neolithicum (nederzettingen en begraving)

De hierboven besproken vindplaats 5353 kan ook wijzen op de aanwezigheid van een sporensite uit het neolithicum. Er zijn tot op heden nog geen vindplaatsen uit de metaaltijden gekend. Dergelijke

¹⁸ Van Gils & Meylemans 2022 p.108-117

nederzettingen komen binnen de Brabantse Leemstreek vanaf het middenneolithicum voor. **De kans op aanwezigheid van sporensites uit het neolithicum en de metaaltijden kan als medium ingeschat worden.**

Uit de Romeinse tijd zijn slechts enkele vindplaatsen in de omgeving van het plangebied gekend. Bij 2 meldingen gaat het om een geïsoleerde vondst. Bij vindplaats 150449 gaat het echter waarschijnlijk om een villadomein. Dergelijke villadomeinen komen frequent voor in de Leemstreek, liggen vaak op de rand van de leemplateaus en zijn naar het zuiden gericht. Het plangebied voldoet in zekere mate aan deze landschappelijke parameters. **De kans op aanwezigheid van een site uit de Romeinse tijd wordt dan ook als hoog ingeschat.**

In de omgeving van het plangebied zijn veel (aanwijzingen voor) sites vanaf de volle middeleeuwen aanwezig, nagenoeg over heel het grondgebied van Zellik verspreid. Zo ligt het Hof te Overjette (10005), een hoeve die minstens tot de late middeleeuwen opklimt, op slechts 250 m ten zuiden van het plangebied. Dergelijke middeleeuwse hoeven liggen echter meestal korter bij het beekdal. **De kans op aanwezigheid van sites vanaf de volle middeleeuwen wordt daarom medium ingeschat.**

2.3.2 De aanzetdiepte van het archeologisch bodemarchief

Voor een impactanalyse tussen de geplande bodemingrepen en het mogelijk aanwezig archeologisch bodemarchief speelt de diepte vanaf waar relevante archeologische relicten kunnen voorkomen (de zgn. aanzetdiepte van het archeologisch bodemarchief of relevant archeologisch niveau) een belangrijke rol.

Op basis van de fysisch-geografische context kunnen we ervan uitgaan dat het huidig maaiveld van het plangebied ongeveer overeenkomt met het origineel maaiveld uit het Holoceen. De eventueel aanwezige archeologische sites zetten in principe aan vanaf het maaiveld voor steentijd artefactensites en vanaf de onderzijde van de Ap-horizont (circa 30 cm -mv) voor sporensites en sites met vaste structuren.

De aanleg van de Leon Gillardlaan in de zone “infrastructuurwerken” heeft het archeologisch bodemarchief al geïmpacteerd door de aanleg van de asfaltweg (met onderfundering) en ondergrondse kabels en leidingen. Hoe diep deze ingrepen reikten (wat dus het relevant archeologisch niveau bepaalt in deze zone), is niet exact gekend. Maar deze zal minimum 30 cm (dus de vroegere bouwvoor of Ap-horizont) bedragen.

2.3.3 Impact van de geplande bodemingrepen op potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief

Werken hebben enkel impact op het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief op die plaatsen waar bodemingrepen gepland zijn én waar de geplande bodemingrepen dieper gaan dan de aanzetdiepte van het archeologisch bodemarchief.

De geplande bodemingrepen voor dit project gaan dieper dan de aanzetdiepte van het archeologisch bodemarchief, nl. vanaf het maaiveld voor steentijdartefactensites en -30 cm -Mv voor sporensites en sites met vaste structuren. In de zones waar bodemingrepen gepland zijn, wordt het mogelijk archeologisch erfgoed dus bedreigd.

Binnen dit project liggen de zones waar geen bodemingrepen gepland zijn zeer verspreid. Daarenboven zijn ze erg beperkt in oppervlakte. Daarom wordt ervan uitgegaan dat het archeologisch bodemarchief in het volledig plangebied bedreigd wordt.

2.3.4 Potentieel op kennisvermeerdering

Het potentieel tot kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische sites is o.a. afhankelijk van de aard van de site (meer bepaald naar zeldzaamheid, representativiteit, ...), van het type site binnen een gegeven regio en het potentieel dat deze biedt op kennisvermeerdering.

Archeologische sites uit periodes die in de omgeving van het plangebied nog niet gekend en/of wetenschappelijk bestudeerd konden worden, hebben daarom een hoge waarde tot kennisvermeerdering.

Het potentieel tot kennisvermeerdering is ook afhankelijk van de oppervlakte van de zone waar de geplande bodemingrepen mogelijk het eventueel aanwezig archeologisch bodemarchief bedreigen. Een te kleine oppervlakte bemoeilijkt of verhindert zelfs waarneming, registratie en inzameling van archeologische artefacten, sporen en structuren, en uiteindelijk de interpretatie van de resultaten van het archeologisch onderzoek. Omdat het volledig plangebied beschouwd wordt als bedreigde zone, speelt dit echter niet in deze fase van het archeologisch vooronderzoek.

Het potentieel tot kennisvermeerdering is ook afhankelijk van de bewaringstoestand van het archeologisch bodemarchief. De historische aanleg van de Leon Gillardlaan (AOZ02) heeft zeker al impact gehad op het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief door de aanleg van de asfaltweg (met onderfundering) en ondergrondse kabels en leidingen. Hoe diep deze ingrepen reikten, is niet exact gekend. Deze zal minimum 30 cm bedragen, wat ongeveer overeenkomt met de dikte van de vroegere bouwvoor of Ap-horizont in deze zone. Luchtfoto's uit de periode 1971 - 2021 geven aan dat delen van deze zone in gebruik zijn geweest voor de kweek van groenten, in bijzonder witloof. Dit kan een diepere ingreep in de bodem tot gevolg hebben gehad door bv. diepspitten (aanleg winterbedden) of de aanleg van witlooflagen. De bewaringstoestand van de bodem is dus binnen beide archeologische onderzoekszones niet gekend. Uitsluitel over de bewaringstoestand van de bodem en het eventueel aanwezig archeologisch bodemarchief kan enkel via aanvullend onderzoek achterhaald worden.

2.4 Gemotiveerd advies

Op basis van het uitgevoerd bureauonderzoek kunnen volgende conclusies getrokken worden:

- De kans op aanwezigheid binnen het plangebied van goed bewaarde **steentijdsites** is laag, maar kan op basis van de huidige informatie niet uitgesloten worden.
- De kans op aanwezigheid van sporensites uit het **neolithicum**, de **metaaltijden** en **vanaf de volle middeleeuwen** wordt als medium ingeschat.
- De kans op aanwezigheid van sites uit de **Romeinse tijd** wordt als hoog ingeschat.
- De eventueel aanwezige archeologische sites zetten in principe aan vanaf het maaiveld voor steentijd artefactensites en vanaf de onderzijde van de Ap-horizont (circa 30 cm -mv) voor sporensites en sites met vaste structuren.
- De geplande bodemingrepen voor dit project gaan dieper dan de aanzetdiepte van het archeologisch bodemarchief. In de zones waar bodemingrepen gepland zijn, wordt het mogelijk archeologisch erfgoed dus bedreigd. Binnen dit project liggen de zones waar geen bodemingrepen gepland zijn zeer verspreid. Daarenboven zijn deze erg beperkt in oppervlakte. Daarom wordt ervan uitgegaan dat het archeologisch bodemarchief in het volledig plangebied bedreigd wordt.
- De bewaringstoestand van de bodem is binnen beide archeologische onderzoekszones niet gekend. Uitsluitel over de bewaringstoestand van de bodem en het eventueel aanwezig archeologisch bodemarchief kan enkel via aanvullend onderzoek achterhaald worden.

Voor het volledig plangebied kan momenteel nog niet aangetoond worden dat:

- met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is;
- de geplande werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed;
- verder onderzoek van het plangebied in het kader van de geplande werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

Om aan de doelstellingen van het archeologisch vooronderzoek te voldoen, is daarom aanvullend archeologisch onderzoek vereist.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van de omgevingsvergunningsaanvraag voor de realisatie van een nieuwbouw woonproject en infrastructuurwerken aan de Leon Gillardlaan in Zellik (Asse) is de initiatiefnemer in het kader van het Decreet betreffende het Onroerend Erfgoed van 12 juli 2013 verplicht een bekrachtigde archeologienota bij deze vergunningsaanvraag te voegen.

Een archeologienota is het resultaat van een archeologisch vooronderzoek dat minstens bestaat uit een bureauonderzoek. In het kader van dit project werd dit bureauonderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten in dit rapport werden neergeschreven.

Op basis van het bureauonderzoek wordt het archeologisch potentieel en waarde van het plangebied ingeschat en de wijze waarop met dit archeologisch potentieel moet omgegaan worden bij de geplande werken.

Op basis van dit onderzoek is aangetoond dat de geplande werken het potentieel aanwezig archeologisch bodemarchief bedreigen. Of daadwerkelijk archeologisch erfgoed aanwezig is, in welke mate dit bedreigd wordt én hoe hiermee omgegaan moet worden i.f.v. de geplande werken (vrijgave, behoud in situ en/of ex situ), kan op basis van de huidige stand van het onderzoek niet beantwoord worden. Verder archeologisch onderzoek is daarom vereist over het volledig plangebied.

4 Bibliografie

4.1 Literatuur

Borremans M. 2015: Geologie van Vlaanderen, Gent.

Claes 1994: Oude heemnamen in Groot-Asse, in *Ascania*, 1994, 3.

CGP 2019: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren versie 4.0, agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel.

Deckers J. 2014: Regionale Bodemkunde, KU Leuven, Geo-Instituut.

Louis A. 1957: Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Anderlecht 87E, Gent.

Magerman Kr. 2016: Romeinse villadomeinen in de omgeving van de vicus van Asse (onuitgegeven artikel), *Agilas* vzw, 2016.

Schroyen, Kr., Buffel Ph. & J. Matthijs 2003: Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart van België. Kaartblad 31-39 Brussel - Nijvel, Geological Service Company bvba, Vlaamse Overheid, Dienst Natuurlijke, Rijkdommen, Brussel, 2003.

Van Gils M. & E. Meylemans 2019:., *Prospecteren naar steentijd artefactensites – versie 1*, Brussel, 2019.

Van Ranst E. & Sys C. 2000: Eénduidige legende van de digitale bodemkaart van Vlaanderen (schaal 1:20000), Gent.

Verbesselt J. 1965: Tussen Zenne en Dender III, *Het parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13de eeuw*, 4, *Pittem*, 1965, 247 e.v.

Verhagen J., Rensink E., Bats M. & Ph. Crombé 2011: Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statische perspectief, *Rapportage Archeologische Monumentenzorg*, 197, Amersfoort, 2011.

Weterings P. 2016: Het villadomein van Dilbeek – Wolsemveld: stand van zaken van het onderzoek in 2016, in *Archeologie 2016 Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant, provincie Vlaams-Brabant*, 2016, p.9-11.

4.2 Websites

<https://cai.erfgoed.net>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/archeologie>

<https://wikipedia.be>

<https://www.agiv.be>

<https://www.cartesius.be>

<https://www.geopunt.be>

<https://www.milieuinfo.be>

<https://www.ngi.be>

<https://services.ovam.be/>

<http://www.asse.be/product/147/historiek-ontstaan-asse>

<http://www.vikverheyden.be>

<http://www.wandelgazette.be>

5 Bijlagen

5.1 Lijst van figuren

Figuur 1. Topografische kaart van België (2022) met aanduiding van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.ngi.be).....	5
Figuur 2. Kadasterplan met aanduiding van het plangebied (rode polygoon). (bron: www.geopunt.be).....	5
Figuur 3. Opdeling van het plangebied in archeologische onderzoekszones. (bron: www.geopunt.be).....	7
Figuur 4. Luchtfoto van 2022 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	10
Figuur 5. Situering van onroerend goederen met een wettelijk statuut (beschermd, vastgesteld, ...) in de omgeving van het plangebied (bron: www.geo.onroerendergoed.be)	11
Figuur 6. Overzicht van gekende stortplaatsen in de omgeving van het plangebied (18/10/2023). (Bron: https://services.ovam.be/).....	12
Figuur 7. Overzicht van reeds uitgevoerde bodemonderzoeken in de omgeving van het plangebied (Bron: https://services.ovam.be/)	12
Figuur 8. Tertiair geologische kaart met projectie van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).	13
Figuur 9. Quartairgeologische kaart (1/50.000) met projectie van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).	14
Figuur 10. Boorrapport van de boring uitgevoerd op circa 10 m ten zuiden van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).....	15
Figuur 11. Boorrapport van boring uitgevoerd op circa 150 m ten noordwesten van het plangebied. (Bron: www.geopunt.be).....	16
Figuur 12. Digitaal Hoogtemodel (DHM) van de omgeving van het plangebied. (bron: www.geopunt.be).....	17
Figuur 13. Digitaal Hoogtemodel (DHM) van de omgeving van het plangebied. (bron: www.geopunt.be).....	17
Figuur 14. Bodemkaart van België met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	18
Figuur 15. Potentiële bodemerosiekaart per perceel (2013) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	18
Figuur 16. Kaart van Villaret (1748) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	21
Figuur 17. Kaart van Ferraris (1771-1778) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	21
Figuur 18. Atlas der Buurtwegen (1841) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be).....	22
Figuur 19. Kaart van Popp (1842-1879) met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	22
Figuur 20. Topografische kaart van België (1860-1871) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)	23
Figuur 21. Topografische kaart van België (1881-1904) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)	23
Figuur 22. Topografische kaart van België (1883-1939) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)	24
Figuur 23. Topografische kaart van België (1952-1969) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)	24
Figuur 24. Topografische kaart van België (1961-1989) met projectie van het plangebied (bron: www.cartesius.be)	25
Figuur 25. Luchtfoto van 1971 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	25
Figuur 26. Luchtfoto van 1979-1990 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be).....	26
Figuur 27. Luchtfoto van 2005-2007 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be).....	26
Figuur 28. Luchtfoto van 2015 met projectie van het plangebied (bron: www.geopunt.be)	27
Figuur 29. Archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied, geïnterpreteerd per archeologische periode, met afbakening van de (deel)gemeente Zellik (bron: www.geo.onroerendergoed.be).....	30

5.2 Plannen van de vergunningsaanvraag

- Inplantingsplan bestaande toestand: BA_EVZE_I_B en BA_EVZE_I_B_omgevingsaanleg
- Inplantingsplan nieuwe toestand: BA_EVZE_I_N en BA_EVZE_I_N_omgevingsaanleg
- Nieuwe toestand parking -1: BA_EVZE_PB_N_-01
- Nieuwe toestand riolering & funderingsplan: BA_EVZE_PB_N_riolering
- Terreinsnede bestaande toestand: BA_EZVE_T_B_1 en BA_EZVE_T_B_2
- Terreinsnede nieuwe toestand: BA_EZVE_T_N_1 en BA_EZVE_T_N_2